

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 23

София, четвъртък, 28 декември

1933 г.

28. заседание

Вторник, 26 декември 1933 година

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 12 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	497	Законопроекти: 1) за събиране на закъснѣлитъ данъци и за разпредѣление на сѣщитъ и на текущитъ данъци. (Първо четене)	497
Предложения: 1) за приемане на държавна служба германския подданикъ Карлъ Матей. (Съобщение)	497	2) за допълнение на закона за сѣдитъ-изпълнители. (Съобщение)	507
2) за приемане на държавна служба унгарския подданикъ Сабо Имре. (Съобщение)	497	3) за допълнение закона за сѣдебнитъ марки. (Съобщение)	507
3) за одобрение I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 15 февруарий 1933 г., протоколъ № 15 и VI-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 6 мартъ 1933 г., протоколъ № 20. (Съобщение)	507	4) за купуване отъ държавата мѣстото и зданието, находящо се въ София, ул. „Славянска“ № 1. (Съобщение)	507
4) за одобрение III-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 14 октомври 1933 г., протоколъ № 82. (Съобщение)	507	Питане отъ народния представителъ Г. Чешмеджиевъ къмъ министъра на външнитъ работи и на изповѣданията относно непроизвеждане избори за членове на настоятелствата на мюсюлманскитъ вѣроизповѣдни общини. (Съобщение)	497
		Дневенъ редъ за следващото заседание	512

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Има нуждиятъ кворумъ. Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Алексиевъ Никола, Апостоловъ Драгомиръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Асенъ, Стоевъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Йото, Гаговъ Петъръ, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Георгиевъ Трифонъ, Говедаровъ Георги, Джанкаркашлийски Димитъръ, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Докумовъ Борисъ, Дочевъ Момчо, Думановъ д-ръ Никола, Запряновъ Петко, Ивановъ Борисъ Недковъ, Игнатовъ Тодоръ, Казанаклиевъ Георги, Калъповъ Георги, Кафеджийски Георги, Кондаковъ Александъръ, Косевъ Костадинъ, Краевъ Костадинъ, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Сава, Маринчевъ Георги, Мечкарски Тончо, Мирски Христо, Момчиловъ Стоянъ, Момчиловъ Тодоръ, Марулевъ Йосифъ, Орозовъ Александъръ, Петровъ Дойчинъ, Петровъ Никола, Пиронковъ Александъръ, Райковски Минко, п. Рачевъ Иванъ, Родевъ Христо, Савовъ Сава, Свиначевъ Добри, Стамболиевъ Никола, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Томчевъ Ангелъ, Торовъ Тодоръ, Тотевъ Деню, Тошевъ Никола, Христовъ Александъръ, х. Христовъ Георги, Цановъ Стефанъ, Чорбаджиевъ Петко, Шидерски Едрю и Янакиевъ Василь.

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпуски на следнитъ народни представители:

На г. Трифонъ Георгиевъ — 1 день;
 На г. Георги Маринчевъ — 1 день;
 На г. Тодоръ Савовъ — 1 день;
 На г. Михаилъ Бойчиновъ — 1 день;
 На г. Никола Кемилевъ — 1 день;
 На г. Георги Чернооковъ — 2 дена;
 На г. Александъръ Николаевъ — 2 дена;

На г. Петко Пеневъ Колевъ — 3 дни;
 На г. Драгомиръ Апостоловъ — 3 дни;
 На г. Сава Савовъ — 15 дни.

Постѣпило е предложение отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда за приемане на държавна служба германския подданикъ Карлъ Матей (Вж. прил. Т. I, № 21)

Постѣпило е отъ същото министерство предложение за приемане на държавна служба унгарския подданикъ Сабо Имре. (Вж. прил. Т. I, 22)

Постѣпило е питане отъ народния представителъ г. Григоръ Чешмеджиевъ до г. министъра на външнитъ работи и изповѣданията, съ което пита защо не сѣ произведени изборитъ за членове на настоятелствата на мюсюлманскитъ вѣроизповѣдни общини. Това питане ще се изпрати на г. министъра, за да отговори.

Пристъпваме къмъ точка първа отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за събиране на закъснѣлитъ данъци и за разпредѣление на сѣщитъ и на текущитъ данъци.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ И. Драгойски (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 20)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народния представителъ г. Тончо Мечкарски.

Обаждагъ се: Нѣма го.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народ-
ниятъ представител г. Еню Поповъ.

Е. Поповъ (з) (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ настоящия законопроектъ правителството иска да направи още една голѣма крачка въ пътя на облекченията на всички онѣзи данъчни тежести, които сѣ легнали върху гърба на българскитѣ данъкоплатци въ миналото. Сѣмѣтамъ, че г. министърътъ на финанситѣ, който предлага настоящия проектъ, и правителството виждатъ въ настоящия законопроектъ онзи ликвидационенъ фискаленъ законъ, който ще може окончателно да разчисти всички натрупани отъ миналото данъчни тежести и по такъвъ начинъ да се приведа въ редъ и вземанията, които държавата може да има като действителни. Че действително има нужда отъ единъ такъвъ окончателенъ законъ, показватъ първитѣ нѣколко мѣроприятия отъ този характеръ, които правителството прокара. Известно ви е, г. г. народни представители, че миналата година намина на два пъти закони за данъчни облекчения, които засегнаха голѣма частъ отъ недоборитѣ въ миналото, които, по сведения на Министерството на финанситѣ, сѣ стигнали до огромната цифра 3 милиарда лева. Действително, България може да се сочи като класическа страна на недоборитѣ. Това се дължи, отъ една страна, на пѣккомѣрно голѣмитѣ данъчни тежести, които бѣха натрупани, безъ огледъ на податнитѣ сили на българския данъкоплатецъ, като тия данъчни тежести бѣха хвърлени върху гърба на широкитѣ слоеве, на дребнитѣ сѣществувания, а тия, отъ които можеше да се вземе, бѣха третирани по-снизходително. По този начинъ гърбътъ на българския данъкоплатецъ се огъна, той не можеше да плаща, а особено следъ като настѣпи катастрофата съ ценитѣ на земеделскитѣ произведения у насъ, следъ като настѣпи кризата. Правителството вижда, че ще трѣбва да ликвидира съ този тежъкъ въпросъ и затова вънася настоящия законопроектъ. Ние, обаче, сѣмѣтаме, че въ законопроекта, за да бѣде пълненъ, ще трѣбва да станатъ поправки и допълнения, които подиръ малко ще изложатъ.

Г. г. народити представители! Вие знаете, че съгласно закона за бюджета от 1932/1933 г. ние премахнахме поземелния данък за до 100 декара земя. Същото стана и съгласно закона за бюджета за 1933/1934 г. Значи, имаме натрупани недоборити от поземелен данък до 1931/1932 г. включително. И азъ мисля, че е по-скоро една техническа или печатна грешка, гдето въ чл. 2 на настоящия законопроектъ виждаме да се засягатъ недоборити отъ поземеленъ данък само до 1930/1931 г.

Отъ друга страна, въ законопроекта има много общи изрази, които ще трѣбва да бѣдатъ добре преценени и конкретизирани. Азъ смѣтамъ, че въ комисията ще се направятъ необходимитѣ поправки. Така, въ чл. 2 на законопроекта виждаме да се казва, че поземелниятъ данѣкъ се опрощава на лицата, които иматъ записани по основнитѣ данѣчни книги до 50 декара земя включително. За да бѣдемъ справедливи, за да нѣма този хаосъ, който бѣше досега, ще трѣбва да се взематъ предъ видъ всички онѣзи случаи, при които имотитѣ на много данѣкплатци, самостоятелни вече стопани, сѣ записани въ партидитѣ на бащитѣ имъ, тъй като последнитѣ сѣ живи. Това стана въ 1929/1930 г., когато се подаваха декларации за вписване имотитѣ въ основнитѣ данѣчни книги; тогава имаше нареждане, щото синътъ, макаръ да е отдѣлно отъ баща си и да е вече самостоятеленъ стопанинъ, щомъ баща му е живъ, имотитѣ не може да се декларира на името на сина, а трѣбваше да бѣде деклариранъ на името на бащата. Въ този случай, безспорно, ние ще бѣдемъ много несправедливи, ако не се вземе това предъ видъ при облекченията, които се даватъ съ настоящия законъ, относно размѣра на опростенитѣ данѣци; облекчението трѣбва да бѣде общо за всички, които действително иматъ право на него.

Въ мотивитѣ къмъ законопроекта г. министрътъ на финанситѣ наблѣта на това, че по-голѣми данъчни облекчения не биха могли да се дадатъ, защото се нахвърляватъ моралътъ на данъкоплатците. Действително, г. г. народни представители, ние съ мѣроприятния отъ този характеръ, които прокарахме досега, се показаме несправедливи къмъ оная частъ отъ българскитѣ данъкоплатци, които сѣ се стремили да бждатъ по-изправни къмъ държавата. Обаче не може да не се подчертае и това, че поради тежкото положение, въ което изпаднаха българскитѣ данъкоплатци, особено селскитѣ стопани, се налага ликвидацията на тѣзи стари данъчни тежести. И затова ние ще трѣбва да разширимъ нѣкои постановления въ настоящия законопроектъ, за да можемъ действително да ликвидираме съ този баязетъ, нагрупанъ отъ миналото. Сѣмъвамъ, че стана, напр., една грѣшка съ прокарването на чл. 7 отъ закона

за данъчните облекчения от миналата година, с който бяхме много несправедливи към нѣкои селски стопани, които сѣ имали нещастieto да пострададъ отъ земетресението и които дължатъ надъ 10.000 л., да не могатъ да се възползуватъ отъ тия облекчения, които се дадоха тогазъ съ този законъ. Още тогава се направиха предложения и се искаше отъ г. министра на финанситѣ, щото първитѣ 10 хиляди лева на всички данъкоплатци да бждатъ заличени, обаче законътъ мина така. Има случаи, които лично сме могли да проверимъ: пострадали 100% отъ земетресението, но поради това, че дължатъ надъ 10.000 л., напр., да кажемъ 10.500 л., не могатъ да се ползуватъ отъ това облекчение, което се даваше съ закона. Г. министрътъ на финанситѣ лично знае колко много разправи имаше за отдѣлни такива случаи, които не сѣ много въ сѣщностъ. Ние смѣтаме, че съ настоящия законопроектъ ще трѣбва да поправимъ онази грѣшка, която извършихме съ закона за данъчните облекчения, който гласувахме миналата година. Отъ друга страна, азъ смѣтаамъ, че за да бждемъ посправедливи къмъ онѣзи данъкоплатци, които сѣ обложени съ данъкъ-занятие, ще трѣбва предвидениятъ въ чл. 3, буква а, 20.000 л. чистъ приходъ да се увеличи. Това е въпросъ на подробности и ще го повдигнемъ въ комисията. Но азъ смѣтаамъ, че е необходимо разширѣтъ отъ 20.000 л. да бжде увеличенъ. Съ чл. 4 отъ настоящия законопроектъ се поставя едно условие за нѣкои данъкоплатци, за да могатъ да се ползуватъ отъ облекченията, които дава законътъ, а именно да не сѣ ползуватъ отъ закона за облекчение на длъжниците. Азъ мисля, г. г. народни представители, че това условие фактически ще бжде едно голѣмо препятствие за даване на тия облекчения, които по общо признание ще трѣбва да бждатъ дадени, за да ликвидираме съ тежкото наследство, което получихме отъ миналото. Това условие ще трѣбва да бжде отхвърлено, защото то действително ще препрѣчи пътя на много български данъкоплатци да не могатъ да се възползуватъ отъ постановленията на законопроекта.

Отъ друга страна, съ настоящия законопроектъ се изключватъ дължимитѣ данъци върху наследствата. Г. г. народни представители! Една отъ голѣмитѣ тежести, които виси на гърба на много български данъкоплатци, на много български граждани, това е прѣкомѣрно тежкиятъ данѣкъ върху наследствата, особено що се касае за селскитѣ стопанства. Данѣкътъ върху наследствата действително ще трѣбва да обхване онѣзи, които безпричинно, тъй да се каже, се обогатяватъ, като наследяватъ богатства, за които тѣ не сѣ дали нито трудъ, нито пъкъ нѣкакви срѣдства. Свършено другъ, обаче, е въпросътъ за селскитѣ стопанства. Известно е на всички, че отъ ранна възраст въ селското стопанство започва да се използва трудътъ на синове и на дѣщери. Въ случая, по отношение на селскитѣ стопанства, азъ смѣтамъ, че членоветѣ имъ по-скоро не могатъ да се смѣтатъ като наследници, а като съсобственици и хора, които сѣ дали своя трудъ, за да могатъ да създадатъ известно имотно състояние. Независимо отъ това, оценкитѣ на наследствата сѣ твърде много високи. Днесъ имаме случай, когато, ако единъ наследникъ рече да изплати данѣка, който тежи върху наследството, ще трѣбва да продаде повече отъ половината имотъ. А то значи въ таквъ случай държавата да стане ортакъ, тъй да се каже, на наследника, а въ нѣкои случаи дори да вземе по-големата частъ отъ наследството.

Азъ мисля, че положението въ чл. 6 на законопроекта, съ което се изключват вземанията по закона за данъка върху наследствата, че трѣбва да бѣде премахнато отъ комисията, като бѣде добре обсъдени въпросътъ по отношение данъка върху наследствата на селскитѣ стопани. Ще трѣбва и на тѣхъ да се дадатъ известни облекчения както по отношение размѣра, така и по отношение разсрочката, която се дава съ законопроекта и на другитѣ данъкоплатци. Иначе ние не ще можемъ, да ликвидираме съ тия голѣми тежести, легнали върху гърба на българскитѣ данъкоплатци, и съмъ увѣренъ, че следъ като имаме много неприятности, ще бѣдемъ принудени по-късно да пристѣпимъ къмъ ликвидация на този въпросъ. Затова добре ще бѣде още сега да се уреди тоя въпросъ съ законопроекта, за да нѣмаме неприятности, които, безспорно, ще се явятъ при събирането на такъвъ единъ голѣмъ данѣкъ, какъвто е тоя върху наследствата.

От друга страна, чл. 6 на законопроекта предвижда да бъдат опростени сумиът по всички изпълнителни дълга, ако не надминават 500 л. Азъ мисля, че размирътъ 500 л. е много произволно опредѣлень. Ако сме решили да ликвидираме съ всички стари данъци, ще трѣбва да увеличимъ тоя размирътъ. Само така ще можемъ да ликвидираме съ много стари, изостанали данъчни преписки. Иначе въсто

да се получи нѣщо за държавата — тия задължения сѣ само на книга — много отъ длъжниците, понеже сѣ въ стѣснено положение, ще отидатъ въ затвора, за да харчи държавата сръдства за издръжката имъ. Мисля, че тоя размѣръ ще трѣбва да бѣде увеличенъ поне до 2.000 л.

Г. г. народни представители! Вие знаете, че гласувахме законъ за амнистия на нѣкои нарушения, съ който не амнистирахме всички нарушения, извършени презъ единъ по-дълъгъ периодъ отъ време, а само извършенитѣ отъ 1927 г. насамъ. А има стари глоби, които тежатъ на много български граждани, и ако тия глоби не сѣ събрани досега, то е затова, защото въобще сѣ несѣбираеми. Тия глоби обикновено се предаватъ за събиране на бирниците-екзекутори, които, поради туй, че се ползватъ отъ известенъ процентъ върху събранитѣ глоби, умѣятъ достатъчно добре да притиснатъ длъжниците на такива глоби. Онова, което не е събрано досега, то е почти несѣбираемо. Мисля, че съ чл. 6 трѣбва да бѣдатъ опростени и старитѣ, изостанали, натрупани глоби въ размѣръ до 2.000 л., за нарушения, извършени и преди 1927 г.

Съ законопроекта ще трѣбва също да разрешимъ въпроса за глобитѣ, наложени въ миналото за изотработване желѣзнокопѣтната повинност. Много граждани на селища, презъ които райони се строятъ нови желѣзнокопѣтни линии, не сѣ си отработили желѣзнокопѣтната повинност, и следъ като е миналъ законниятъ срокъ за отработването ѝ, имъ сѣ наложени много голѣми глоби. Има случаи да се налагатъ такива глоби само за една година въ размѣръ на 5-10 хиляди лева. Естествено е, че при днешното стѣснено стопанско положение не може да се смѣта, че тия български граждани ще могатъ да изплатятъ тия голѣми глоби. И затуй съ законопроекта тия глоби ще трѣбва да бѣдатъ опростени.

За да можемъ да приключимъ съ тия стари натрупани данѣчни тежести, ние ще трѣбва най-подробно да обсъдимъ въ комисията различнитѣ всевъзможни случаи, каквито имаме, да ги обхванемъ, и оттукъ натѣй вече да се знае, че единъ пътъ ликвидирано съ миналото, занаяпредъ онова, което се дължи на държавата като данѣци, ще трѣбва да се издѣлжава навреме. Същевременно данѣчната администрация ще трѣбва да бѣде стегната и подредена.

Азъ мисля, че г. министърътъ на финанситѣ съзнава преди всичко нуждата отъ стѣгане на данѣчната администрация. Защото само тогава, когато се поиска отъ данѣкоплатеца навреме, въ момента, когато той има приходи отъ своето стопанство, да си плати данѣцитѣ, разбира се, тогавъ той по-лесно ще се изплати. Ако ли, обаче, не се действува навреме, тогава вече се създаватъ недобори, събирането на данѣцитѣ закъснява, и следъ това вече се релатъ глобитѣ и лихвитѣ, които ние установихме съ единъ отъ законитѣ, които гласувахме миналата година.

Азъ мисля, че г. министърътъ на финанситѣ ще трѣбва да помисли върху това, дали, следъ като ние две години вече подредъ премахнахме съ закона за бюджета поземелния данѣкъ и следъ като ние изчистихме този баластъ отъ миналото, дали не ще бѣде по-добре и самата данѣчна администрация да бѣде реорганизирана, като онѣзи нейни органи, които се смѣтатъ вече излишни, които може би повече разходватъ за издръжката си, отколкото събиратъ данѣци, бѣдатъ премахнати. Ще трѣбва да се пристѣпи, повтарямъ, къмъ едно реформиране на самата данѣчна администрация.

Г. г. народни представители! Накрая азъ не мога да не заявя, че ние, като представители на Земледѣлския сѣюзъ, сме по начало за прогресивно-подоходното облагане — принципъ, върху който днесъ не може да се спори; принципъ, който е прокаранъ днесъ въ най-модернитѣ данѣчни законодателства. Наистина, днесъ ние въ България имаме една крайно разхвърляна данѣчна система. И днесъ най-голѣмитѣ дебати по отношение на данѣчнитѣ тежести, всички ония, които боравятъ съ данѣчната администрация, едва ли могатъ да изброятъ най-разнообразнитѣ закони и законѣта, които уреждатъ фискалната материя. Затова се налага едно реорганизиране, едно реформиране на самата данѣчна система, която да почива на принципа на прогресивно-подоходното облагане. Действително, днесъ имаме голѣма частъ отъ българскитѣ селски стопани, които почти нѣматъ доходи, защото общо е признанието, че българското селско стопанство е дефицитерно. Въ всѣки случай, ние ще трѣбва все пакъ да прокараме тоя принципъ въ нашата данѣчна система, който да важи за всички. Защото ние виждаме, че всички български данѣкоплатци не се третиратъ еднакво. Ние виждаме, че по закона за данѣка върху занятията, по закона за данѣка върху приходитѣ и т. н., за

всички данѣкоплатци, освенъ селскитѣ стопани, се предвижда единъ необлагаемъ минимумъ чистъ приходъ до 20.500 л., нареченъ екзистенцъ-минимумъ. Обаче рѣдко сѣ селскитѣ стопанства — особено при нашето дребно и сръдно земледѣлско стопанство — които днесъ ще иматъ такъвъ доходъ. Макаръ че ние сме премахнали поземелния данѣкъ до 100 декара, онова, което е оставено като врѣхнини, то е все пакъ по-тежко за българския земледѣлски стопанинъ, отколкото онова, което плащатъ други категории данѣкоплатци, чиито доходи, шомъ надминатъ сумата 20.500 л. годишно, плащатъ 500 л. годишенъ данѣкъ.

Смѣтамъ, че тѣзи бележки, които направихъ, ще бѣдатъ взети подъ внимание отъ г. министъра на финанситѣ, и въ комисията, която ще прегледа тоя законопроектъ, ще се направятъ нуждитѣ допълнения, за да можемъ по тѣзи начинъ действително съ тоя законъ да ликвидираме всички онова, което е останало натрупано отъ миналото, а така също, давайки всички тѣзи улеснения и облекчения въ форма на процентни намаления и разсрочки, да можемъ да съберемъ онова, което може да се събере, и по такъвъ начинъ да подкрепимъ и държавата.

Увѣренъ съмъ, че г. министърътъ на финанситѣ ще се съгласи съ тѣзи поправки, които сѣ необходими, и законопроектътъ да бѣде разширенъ въ известни свои постановления. Ако това не стане, сигуренъ съмъ, че следъ известно време ще трѣбва пакъ да се занимаваме съ нѣкой законопроектъ отъ подобенъ характеръ. (Нѣкои отъ земледѣлцитѣ рѣкопѣскавъ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Дуковъ.

И. Дуковъ (з.ст. В): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ първия членъ отъ законопроекта, внесенъ отъ г. министъра на финанситѣ, се правятъ облекчения на данѣкоплатци, които дължатъ данѣкъ върху общия доходъ, данѣкъ върху печалбитѣ на дружествата, поземеленъ данѣкъ, въобще слѣтитѣ данѣци съ врѣхнинитѣ отъ 1877 до 1924/1925 г. Въ България се дължатъ закъснѣли прѣки данѣци къмъ 2.700.000.000 л., и за тѣхъ сега се правятъ облекчения. Но у насъ се дължатъ и други 137.000.000 л. до 1 ноември т. г. отъ акцизи, които също минаватъ като прѣки данѣци, съ които данѣкоплатцитѣ — тѣзи, които иматъ вина и ракии — се задължаватъ като съ прѣки данѣци и трѣбва да ги плащатъ направо на бирниците. По отношение на тѣхъ, обаче, съ законопроекта не се правятъ никакви облекчения. Ние имаме два-три вида акцизи: едни, съ които производителитѣ направо се облагатъ, други, които се налагатъ при измѣрване вината, и трети, съ които се облагатъ допълнително ония, които изваряватъ спиртъ отъ вина или ракии. Презъ 1925/1926 г. се прокара единъ законъ, по силата на който се освобождаваха отъ акцизъ върху вината ония винари, които изнасятъ вина въ чужбина. Както казахъ, съ чл. 1 на законопроекта се правятъ облекчения на всички данѣкоплатци, които дължатъ поземеленъ данѣкъ, данѣкъ върху печалбитѣ на дружествата, изобщо всички слѣти данѣци, които се водятъ по основнитѣ данѣчни книги, и се изключватъ тѣзи, които дължатъ на държавата за акцизи, чиито произведения — вина и грозде — днесъ се продаватъ на много низки цени. Тия именно производители, които сѣ тормозени и мъчени и на които се правятъ описи, не получаватъ никакви облекчения по тоя законопроектъ. Така, напр., въ Сухиндолъ има 1.400 семейства, отъ които на 1.300 е направенъ описъ, запечатани сѣ избитѣ имъ и изобщо се намиратъ въ много тежко положение.

Азъ мисля, че както се правятъ облекчения въ данѣцитѣ на другитѣ съсловия, тѣй трѣбва да се направятъ облекчения и на ония, които дължатъ за акцизи.

Г. г. народни представители! Ние виждаме, че по този законопроектъ ще получатъ облекчение известни данѣкоплатци, само ако се ползватъ отъ закона за облекчение на длъжниците. А отъ закона за облекчение на длъжниците нѣма да се ползватъ всички тѣзи длъжници. Много отъ тия длъжници, въпрѣки че сѣ въ много тежко положение, въпрѣки че сѣ много зле, нѣма да поискатъ да се ползватъ отъ закона за длъжниците, макаръ да иматъ право, защото виждатъ, че ще имъ бѣде по-добре сами да уредятъ задълженията си, като се спогледатъ съ кредиторитѣ, отколкото да се възползватъ отъ облекчението, които имъ дава законътъ, защото законътъ е въ тѣхна тежестъ — той облекчава повече кредиторитѣ, отколкото длъжниците. Следователно, тѣзи длъжници нѣма да могатъ да се възползватъ отъ облекчението, които се даватъ по настоящия законопроектъ.

После, съ законопроекта се дава много къс срок за изплащане на намалените данъци. Докато по закона за облекчение на дължниците, както и по закона за закрила на земеделска-стопанинът, се дават разсрочки от 7 до 10 години, по този законопроект на данъкоплатците се дава срок 3 години, като всеки 6 месеца внасят припаднащите им се части от намалените данъци. Ония данъкоплатци, които не могат въ сроковете по този законопроект да внасят припаднащите им се части, плащат тия части без намаление, плюс лихва 1-25% месечно от датата на просрочването, което значи 15% годишно. Кои ще плащат тия 15% лихва? Ще ги плащат тези, които днес нямат пари да платят своите задължения! Значи, вместо да им се помогне да се издължат, съ тая лихва, която ще им се тури, те ще бъдат поставени въ още по-тежко положение и ще забатачат съвсем.

Г. г. народни представители! Съ този законопроект няма да се даде никакво големо облекчение на данъкоплатците и по друга една причина. Тя е тази, че от облекченията на този закон ще се ползват само ония данъкоплатци, които са платили новите си данъци, от 1930 г. досега. А знаете, че когато един данъкоплатец отиде да плаща данъци, бирниците прихващат сумите най-напред за старите данъци. И щом сумите ще се прихващат най-напред за старите данъци, ние няма да можем да изплатим новите данъци, следователно, няма да можем да се ползуваме от облекчението по този закон. Нашето село Сухиндолъ е може би най-батакчийското село към държавата...

Д. Ачковъ (нез): Ако те чуят сухиндолчани! Хубава реклама имъ правиш!

И. Дуковъ (з. Ст. В): ... не затуй, че не сме плащали, но защото сме имали бирници, които не са си гледали добре работата. Въ Сухиндолъ има хора, които са си издължили данъците, но, по една или друга случайност, са загубили вносните листове за платените въ Народната банка суми, или въ 6-месечния срок не са ги занесли, за да се припаднат по партидата имъ съответната част от данъците, и са останали да ги считат за задължени. Ние тамъ имаме два-три вида такива данъци, за които не можахме да намъримъ начини да ги уредимъ. И макаръ че имаме толкова задължения за данъци, и макаръ че внасяме всеки месец по 500.000 л. данъци на държавата, от този закон няма да се ползват повече от 30-40 души от цялото село.

Така че съ този законопроект трябва да се даде по-дълъг срок на данъкоплатците за изплащане на закъснителните данъци, а не 3 години; напр., въ 10 години да се извърши постепенно изплащането на старите данъци, покрай новите.

Д. Ачковъ (нез): Ако беше за сиромашията, добре, но да не би някои плъхове да се изплъзнат — тамъ е работата.

И. Дуковъ (з. Ст. В): Г. г. народни представители! Българското гражданство, което се намира въ тежко положение, дължи данъци не само към държавата, но още и към общините. Има много граждани, които не могат да се издължат не само към държавата, но и към общините. Затова азъ съмтамъ, че законопроектът, който разглеждаме сега, трябва да даде облекчение на бедните данъкоплатци, които постоянно са тормозени, преследвани и им се правят описи, и по отношение на задълженията имъ към общините. Нека се приеме да бъдат опростени дължимите към общината суми на тези, които има да дават по 2-3 хиляди лева, защото при това тежко финансово положение, при тая стагнация, при която се намирамъ, такива данъкоплатци не могат да издържат себе си, а камо-ли да платят онова, което има да плащат на общината.

Г. г. народни представители! Въ комисията също така ще трябва да се направи възможното за облекчаването на ония граждани, които дължат данък за получени въ наследство имоти, защото така, както е сега, държавата става тяхен ортакъ.

Привършвайки речта си, азъ желая г. министърът на финансите и г. министър-председателят да обърнат внимание на това: да се даде облекчение и на ония данъкоплатци, които дължат за акциз, както и на ония, които дължат данъци за получени въ наследство имоти.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Данъчните тежести се понасят леко само тогава, когато са справедливи. Има твърде големо значение, данъчните товари да се изрази само въ пръки данъци, за да може всеки гражданин въ тази страна да контролира своя близък или по-далечен, чиито приходи и чиито разходи на облагане знае добре, да може да прави сравнение съ това, което има той, за да види дали наистина е справедливо натоварен въ сравнение съ другите. И наистина, данъците, когато са наложени споредъ податните сили на гражданите, се понасят, да не кажа съ удоволствие, но въ всеки случай безъ роптание, или, най-малкото, всеки счита, че има да изпълни един дълг къмъ родината си — да даде кесаровото кесарю. Българският народъ, особено този, който е по селата, твърде ревниво е пазилъ това свое задължение. И можете да бъдете сигурни, че тези недобори са се явили не толкова от нежелание да се плаща, колкото от невъзможност да се плаща. Първата грижа, която досега е имал нашият земеделец след харманъ, е била да приготи нещо за бирника. Той е считал, че не ще изпълни своя дълг, не ще е спокоен, не ще може да живее, ако наистина не може да посрещне туй, което дължи на държавата. Тази негова добродетел, г. г. народни представители, ние ще трябва да закрепимъ съ нашите решения, съ нашите закони въ днешния момент, като му вдъхнемъ доверие, че не само когато става въпросъ за облагането, но и когато става въпросъ за опрощаването, законодателят се движи от една и съща справедливост.

Въ чл. 105 п. 3 отъ нашата конституция е казано, че Народното събрание има да върши и тая работа — да опрощава несъбираеми даждия, когато няма възможност да се съберат. Ще ви цитирамъ точния текст, за да видите какво е мислил навремето нашият, така да се каже, основен законодатель: „Да опрощава изостанали даждия и всякакви недобри бери, на които прибирането се вижда невъзможно“.

Въ духа на това, което е въ нашия основен законъ, практиката у насъ — доколкото е имало случаи на опрощаване данъци — е била да се опрощават данъци било на отделни личности, които са въ невъзможност да ги платят, било на известни категории хора или на отделни области, които са били постигнати от известно бедствие, при което очевидно е било, че трябва да се подпомогне на пострадалото население. Както въ първия случай, когато отделният данъкоплатец, споредъ изследванията, споредъ изучаванията на финансовите органи, не е въ състояние да плати данъка си, така и въ другите случаи, когато е явно, когато е очевидно, когато не може да има съмнение, че всички доходи на ония, които са очаквали, да кажемъ, от една реколта, са унищожени от една стихия, естествено, опрощаването на данъците е много справедливо и никой другъ гражданинъ-данъкоплатец въ тая страна не би дръзнал да упръкне властта, която и да била тя, за това, че тя е опростила тия данъци. Но когато опрощаването на данъците става, не бихъ казалъ при една паника, но при една психоза, при едно искане, което се повдига от много страни заинтересовани и когато то засегне всички съ една обща норма, по един шаблон, когато засегне всички онзи, които да кажемъ, за известен период са облагани съ данъци и не са ги платили, тогава то е несправедливо, защото ще имаме фантастични случаи, дето добросъвестният данъкоплатец, който е треперил надъ задълженията си къмъ държавата и е продал, дето се казва, и мило и драго, за да изпълни своя дълг къмъ нея, няма да се ползува от едно такова законоположение, а онзи, който е манкиралъ, който е успял да избегне да плати данъците си за 1, 2, 3, 4 години, ще се ползува от това законоположение, безъ да е въ отегчено положение, безъ да е въ невъзможност да плати. Тогава често пъти въ душата на добросъвестния гражданинъ може да бъде всадена мисълта, че законодателят подпомага недобросъвестните, некоректните, и този гражданинъ да си постави въпроса: „Защо пък азъ, който досега си плащахъ, трябва да бъда редовен, когато утре може да дойде едно подобно законодателство, и азъ, покрай другите, ще се освободя от плащане на данъци?“ Ето този манталитет не бива да се всажда въ нашия народъ. Въ него не трябва да бъде насадена, тъй да се каже, мисълта, че недобросъвестните и некоректните могат да получат опрощаване на данъците си, а ония, които са треперили надъ своя дълг къмъ държавата и са изплатили данъците си навреме, няма да се ползват от никакви облекчения въ това отношение.

Тия няколко думи, които казахъ предъ народното представителство, са и ръководната мисъл на моите

по-нататъшни бележки, които ще направя по законопроекта.

Нека се пазим, особено в сегашните времена, да не усиляваме тая мисъл в добросъвестните български граждани-данъкоплатци, че те могат да манкират на своя дълг към държавата, че те могат да заобикалят закона, докато дойде ден, и те да бъдат облекчени. Г. г. народни представители! Опрощаване на данъци може да става само тогава, когато ние въ вихъра, тъй да се каже, на нещастieto, въ течение на бедствието действваме под влиянието на настроенията и на чувствата. Никой не е против облекченията, никой не е против подпомагането на онези, които са нужащи се, още повече, че нашият основен закон допуска това, но то обикновено трябва да става за ония данъкоплатци, които са били закъснели вследствие на бедствия, и то наскоро след като са минали тия бедствия. При бедствие, при нужда, на първо време може да става само отлагане на данъците и да се правят облекчения за настоящето. За днешните данъци, за днешните облагания ние, естествено, ще трябва да се погрижим, защото онова, което е било като доход до 1930 г., днес го нямаме; онова, което е било доход на земледельца преди 5—6 години, днес също го нямаме, и не е справедливо да го облагаме с такъв данък, с какъвто го облагахме тогава. Едно намаление трябва да стане, ние го правим, направихме го въ тази Камара, направихме го и въ миналата. Но въ тоя път законодателът трябва да бъде внимателен, да прави възможното, без, разбира се, да се повреди на общото държавно стопанство, каквото е бюджетът.

Що се отнася до закъснелите данъци, до оный, което е търпено 30—40, даже 50 години, каквото е, напр., положението на слътните данъци от 1877 до 1925 г., ние сме търпели тия недобори от тия слъти данъци 50 и толкова години, ще можем да погърпим, да кажем, още 2—3 години. Друг е въпросът, ако има нужда счетоводно да се ликвидира съ една, тъй да се каже, мъртва маса, образувана от данъци и недобори, които никога няма да се съберат. Тамъ сме напълно съгласни — че съ тоя род слъти данъци ние ще трябва да ликвидираме, само за да улесним финансовата администрация, да не си губи времето да ги прехвърля от стари тефтери. По това съображение азъ съмтамъ, че може да се ликвидиратъ, макаръ и сега.

Но по отношение на другите данъци, от 1926/1927 до 1929/1931 г., чие то намаление виждаме въ настоящия законопроектъ, направено така en bloc, шаблонно за всички, тамъ, по моето дълбоко убеждение, правимъ голъма грѣшка. Има време по отношение на тях да направимъ нѣщо. Нека мине тежката криза. Ние можемъ да отложимъ плащането имъ за две-три години, както сме го отлагали, за да може финансовата администрация чрезъ проучване да види дали не може да вземе нѣщо.

По нормите — за които азъ по-нататъкъ ще говоря — ние облекчаваме едни хора, които са упражнявали известни занятия презъ 1929/1930 г. и които тогава са имали хубави доходи. Не е въпросътъ за данък-занятие на хора, които днес иматъ доходъ 20.000 л.; тогава те може да са имали милиони доходи. Въ законопроекта ние вземаме за норма облагането презъ 1933/1934 г. И ако нѣкой е деклариралъ за тая година, че получава само 20.000 л. доходъ, той ще подлежи на облекчение и за ония доходи, които е ималъ презъ 1929/1930 г. А тия години ние знаемъ, че бѣха години много редовни и имаше добри доходи. И представете си такова положение: данъкоплатецъ, който тогава е ималъ грамадни доходи, съ милиони, ликвидира своето предприятие въ 1931/1932 г. и презъ 1933/1934 г. той упражнява много малки занятия, има много дребни предприятия и декларира за тая година само 20 или 30 или 40 хиляди лева доходъ. И въ такъв случай тоя богатъ, който е билъ голъмъ предприемачъ, който въ 1930 г. е ималъ грамадни предприятия и е можелъ да бъде облаганъ съ голъми данъци, благодарение на туй, че вече е престаналъ да упражнява своето занятие въ такъв мащабъ, ако е деклариралъ доходъ 20.000 л., ще му намалимъ данъците съ 50%, ако е деклариралъ доходъ до 40.000 л. — съ 30% и повече отъ 40.000 л. — съ 20%. Вие виждате каква грѣшка може да се направи, ако вземемъ за норма 1933/1934 г. и пристъпимъ къмъ облекчение на данъкоплатците отъ една категория, данъците на които като недобори са скорешни и за които не можемъ да се оплачемъ, че никога няма да можемъ да ги съберемъ. Положението на данъкоплатците, както и на всѣки човѣкъ, не може да бъде едно и също за всѣки времена. Единъ търговецъ, който днес е въ невъзможност да плаща, подиръ 2—3 години може да стане богатъ и да съберемъ тия недобори. Защо ще

бързае да ги опрощаваме? Ние ще облекчимъ онези, които иматъ нужда отъ облекчения, ще ги облекчимъ по отношение на този товаръ и то проученъ добре, който те днес не могатъ да внесатъ, като отложимъ плащането му. Тамъ, където има нужда да се даде това облекчение, ние ще го дадемъ. Но съ прибрзване на даване облекчение на известни категории данъкоплатци можемъ да дойдемъ до такива грѣшки, които, както казахъ и порано, дошли до знанието на добросъвестния данъкоплатецъ, страшно зле ще се отразятъ върху неговото настроение и върху схващането му за дългъ къмъ държавата.

Г. г. народни представители! Ще ми позволите да ви цитирамъ нѣколко цифри, за да видите, че ако недобори за слътните държавни данъци съ върхнините за периода 1877—1925 г. ние имаме 361.000.000 л. кръгло, отъ 1925/1926 г. досега недобори само отъ данъка върху общия доходъ имаме 268.000.000 л., а недоборите отъ двойния данъкъ занятие за времето отъ 1925/1926 до 1930/1931 г., този, който подлежи на облекчение споредъ чл. 3, са вече надъ 598 милиона лева — доста крупна сума, която не е безразлична за държавното съкровище и бъдещите бюджети. Г. г. народни представители! Азъ ще ви изтъкна единъ случай въ миналото. Въ 1918—1919—1920—1921—1922 г., поради събитията, които преживѣхме и поради новото законодателство навремето по отношение данъка върху общия доходъ, бѣше невъзможно да се опредѣли този данъкъ въ разстояние на две-три години и презъ 1923/1924 г. ние имаме недобори отъ него надъ единъ милиардъ лева. Тѣзи недобори постѣпиха презъ 1924/1925 г. въ единъ грамаденъ размѣръ, и държавниятъ бюджетъ почти се алиментираше, се подхранваше отъ тѣхъ. За една година тогава постѣпиха около 800 милиона лева отъ недобори. Вие виждате, г. г. народни представители, че не е необходимо да бързае съ опрощаването на близките недобори. Азъ казахъ, че положението на данъкоплатците може да бъде измѣнявано и то особено днес, когато живѣемъ въ криза и не можемъ да кажемъ още какво е отнесла тази криза и какво ще остане живо. Ние не можемъ сега да казваме, че всички са въ тежко положение; ще стане явно, кой е пострадалъ, когато тази криза се ликвидира. Азъ не вървамъ тази криза да е въчна — може да трае още 2—3 години — защото, ако нѣмаше надежда, че тя въ скоро време ще се ликвидира, човѣчеството нѣма да може да живѣе. Кризата, както всички кризи, ще мине, и този, когото ще отнесе, ще го отнесе. Но често, г. г. народни представители, въ времена на криза мнозина съ успѣвали да натрупатъ богатства, защото тогава спекулата се шири и може да докара, щото този, който въ нормални времена не е могълъ да натрупа богатства, сега да ги натрупа. Ние не трябва да бързае, повлияни отъ настроението и отъ желанието на всички, които теглятъ отъ тази криза, да ликвидираме съ всичко онова, натрупано въ миналото като държавенъ активъ, като пестѣираемъ данъци — при това отъ близкото минало — съ които данъкоплатците тогава са били справедливо обложени и не са ги обжалвали. Не само това. Има много данъци отъ 1925—1926—1927—1928—1929—1930 г., които, поради обстоятелството, че са се влячили въ разнитѣ инстанции — контролни комисии, Административенъ съдъ и пр. — не са окончателно ликвидирани и сега на заможни хора, които могатъ да ги платятъ днес, единъ видъ имъ плащаме динъ—хакъ, освобождаваме ги отъ тѣзи задължения, защото искаме съ едно общо законодателство да подпомогнемъ всички.

Ето защо обръщамъ вниманието на почитаемото народно представителство за грѣшката, която може да се направи, ако решимъ въпроса по единъ такъвъ шаблоненъ редъ — като се постави една крайна дата, финансовата 1930/1931 г., и за всички данъци преди нея да се предвиди облекчение. Колкото да имаме основание да туримъ кръстъ на онова, което е недобори отъ 1877—1925 г., което повече е счетоводно и е останало на сума 361 милиона лева досега, колкото да имаме основание да туримъ кръстъ на това старо и да го погребемъ, за да не обременяваме сега финансовата администрация, толкова внимателни трябва да бъдемъ къмъ по-новото като недобори, което е още събираемо. И особено въ тежките времена за държавния бюджетъ и държавно стопанство, когато не знаемъ, какво може да постѣпи догодина и съ какви дефицити ще свърши бюджетътъ тази година, идущата, а може би и по-идущата, нѣмаме основание да правимъ тѣзи облекчения, още повече, че кризата не е минала, и че нуждитъ на държавата са голъми. Облекченията въ голъма степенъ днес са абсолютно необходими и, ако ние имаме дългъ днес да подпомогнемъ данъкоплатците, като направимъ данъците по-поносими, при днешните имъ

намалени доходи, толкова по-голям дълг имаме да плазим интересит на държавното съкровище, като облекчаваме въ това отношение, колкото се може, все повече и повече онѝзи, които изпадат въ трудно положение. Преди нѝ-колко дни гласувахме законъ за подпомагане безработнитѝ, съ който дадохме нищожната сума отъ 6 милиона лева. Не знаемъ, обаче, ако продължава така положението и ако много отъ фабрицитѝ бѣдатъ затворени, дали нѝма да стане нужда да гласуваме по-голяма сума за подпомагане безработнитѝ, а не е чудно да стане нужда да подпомагаме и други безработни. Естествено е, положението ще се отегчи. Предвидливиятъ управникъ е длъженъ да нази срѣдствата на държавата.

Ето защо въ туй отношение азъ смѣтамъ, че законопроектътъ ще трѣбва да претърпи известни корекции, защото, иначе, не само ще лишимъ държавата отъ известни срѣдства, но — най-важното — ще насадимъ въ нашия добъръ гражданинъ и селянинъ, който досега е билъ готовъ да плаща редовно държавнитѝ данѝци, мисълта, че може да манкира, да не си плаща данѝцитѝ, считайки, че все ще дойде день съ законъ да му се опростятъ старитѝ задължения. А ние съ нашето законодателство доста сме дали вече въ това отношение. Този законъ, въ продължение на две години, е шести по редъ за облекчаване. И понеже законитѝ за облекчение идватъ единъ следъ другъ, и този, който е билъ редовенъ въ плащанията си, ще си каже: „Азъ досега плащахъ, но онзи, който не плаща, се ползува отъ законитѝ за облекчение — защо само азъ да плащамъ? Нѝма вече да плащамъ, защото сигурно следъ година-две, както върви така кризата, понеже положението нѝма да се подобри, законодателятъ ще се принуди да създаде новъ законъ за облекчение и азъ ще бѣда освободенъ отъ задължението да плащамъ“.

Ето защо подчертавамъ своята мисъл пакъ: докато трае кризата, докато трае бедствието, законодателятъ не бива да се занимава съ миналото, а трѣбва да се стреми само да успокоява страната, и когато премине вече бедствието, тогава да видимъ какви облекчения ще трѣбва да се дадатъ и какъ да се ликвидира съ старитѝ задължения. Дотогава, пакъ повтарямъ, ще трѣбва да се даватъ облекчения само за днешнитѝ данѝци, които не отговарятъ на доходитѝ, които получаватъ данѝкоплатцитѝ. Ето тукъ ще бѣде справедливо законодателятъ да се намѣси, и неговата намѣса ще бѣде правилно оценена отъ народа.

Г. г. народни представители! Съ закона за данѝчни облекчения отъ 3 май 1932 г. ние облекчихме онѝзи, които има да дължатъ слѣти данѝци до 2.000 л., както и ония, които до 1930 г. дължатъ до 3.000 л., а на пострадалиятъ отъ землетресението премахнахме данѝцитѝ до 10.000 л. окончателно. Тѣзи, които сѣ малки данѝкоплатци, особено тѣзи отъ селата, да кажемъ, дребни занаятчи и работници, които иматъ до 2.000 л., до 5.000 л. стари, закѣснѣли данѝци, тѣ сѣ ликвидирали съ тѣхъ, понеже законътъ ги е засегналъ тогава. Другитѝ, които не сѣ ликвидирали, благодарение на голѣмитѝ намаления, които се направиха, до 50% — ако платятъ до 25 юний 1932 г., тѣ се ползуватъ отъ облекчение съ намаление на данѝка до 30%, до 20% и пр. — ще ликвидиратъ, а една частъ отъ по-близкитѝ недобори вече сѣ ликвидирани. Само благодарение на това ние виждаме, че до 1 октомврий т. г. постѣпленията отъ недобори сѣ увеличили, и приходитѝ по държавния бюджетъ, вмѣсто 116 милиона лева, колкото е било предвидено за 7-тѝ месеца, сѣ 181.700.000 л. Отъ една страна, отраднo явление е, защото е платено нѣщо повече, но, отъ друга страна, то е и опасно, защото мнозина, на които е направено намаление на данѝка, биха могли да платятъ цѣлото. Ако сега тѣ бързатъ да си плащатъ, за да се възползватъ отъ облагитѝ на закона, това показва, че тѣ сѣ имали възможностъ въобще да платятъ цѣлото. Тѣ сега плащатъ само 60%. И ако дадемъ сега още по-голямъ облекчение, както ви казахъ, голѣма частъ отъ тия, които останаха необложени, особено въ София, отъ 1925 до 1930 г., защото сѣ имали възможностъ да разтакатъ своето облагане чрезъ контролнитѝ комисии или Административния съдъ 4—5 години, ще получатъ облекчение, и съ това ще лишимъ държавното съкровище отъ голѣми суми.

Г. г. народни представители! Съ закона за измѣнение на закона за събиране прѣжитѝ данѝци отъ 13 мартъ 1933 г. постановихме да не се позволява никакво отчуждаване, никакво ипотекиране, никакво залагане на недвижими имоти, на движимости и пр., ако не бѣде представено бирническо удостоверение, че сѣ платени данѝцитѝ. Отъ друга страна — при запоръ срещу нѣкое лице не може по никой начинъ да бѣде изплатена сумата отъ сѣдната-изпълнител на кредитора, ако последниятъ не представи удостоверение, че длъжникътъ си е платилъ данѝцитѝ

къмъ държавата. Ние прокарахме тогава въ закона постановление, че сѣдната-изпълнител самъ събира тия сведения, но въ последствие Министерството на финанситѝ съ една наредба задължи самитѝ кредитори да представятъ удостоверение, че тѣхниятъ длъжникъ не дължи данѝци. И понеже е обикновено длъжницитѝ да дължатъ данѝци, кредиторътъ трѣбва да плати данѝцитѝ на длъжника, за да може да представи удостоверение на сѣдната-изпълнител. Съ тази наредба бѣ изтълкуванъ неправиленъ законътъ за измѣнение на закона за събиране прѣжитѝ данѝци и той бѣ неправиленъ приложенъ. И срещу тая наредба има твърде много оплаквания, защото има много несправедливи плащания отъ хора, които не сѣ длъжни да плащатъ.

Ще трѣбва, като изпратимъ законопроекта въ комисията, да се коригира това неправилно тълкуване на закона и да се даде такава редакция, че да не се създава възможностъ за бѣдещи грѣшки при прилагането на закона; да се изясни положението, понеже сега пакъ измѣняме закона, като се каже, че сѣдната-изпълнител е длъженъ да събере данѝцитѝ, дали длъжникътъ е платилъ данѝцитѝ си на държавата, а не кредиторътъ да представя удостоверение, че длъжникътъ си е платилъ данѝцитѝ.

Въ чл. 5 на законопроекта е постановено, че всички наложи и длъжими глоби за ненавременното плащане на прѣжитѝ данѝци за до 1 априлъ 1931 г. се опрощаватъ. Ние направихме вече на 3-4 пѣти опрощаване на глоби. Ако наистина има данѝчни облагания, които не сѣ справедливи, и данѝкоплатцитѝ сѣ избѣгвали по разни начини да ги плащатъ, разбирамъ, на тѣхъ могатъ да имъ бѣдатъ опростени глобитѝ, но така да се постави шаблонно това положение — не бива.

Въ чл. 4 се казва: (Чете) „Данѝкоплатецъ, който не изплати нѣколко или всички шестинки отъ данѝка си въ казанитѝ срокове, не получава намаление за неизплатената шестинка, която се събира изцѣло, т. е. безъ намаления съ лихва 1-25% месечно, считана отъ датата на просрочването“. Значи, тая лихва е 15% годишно. Тая лихва ще затрудни само данѝчната администрация да прави смѣтки, които често пѣти нѣма да бѣдатъ върни. Азъ смѣтамъ, че е необходимо, следъ като имаме въ действуващия законъ предвидена 1% месечна лихва, която е достатъчна, да увеличаваме тая лихва съ 0-25%, безъ съ това да постигнемъ нѣкакъвъ реаленъ резултатъ.

Чл. 6 гласи: (Чете) „Сумитѝ по всички изпълнителни дѣла (изключая вземанията по закона за данѝка върху наследствата), предадени за изпълнение на бирничитѝ по изпълнителнитѝ дѣла и на държавнитѝ бирници до 1 априлъ 1931 г., се опрощаватъ, ако не надминаватъ 500 л. включително по всѣко дѣло, съ изключение на присѣденитѝ въ полза на частни лица обезщетения и други суми“. Тая мѣрка, която се прокара, е неправилна и несправедлива, защото 500 л. глоба се налага и на данѝкоплатци, които могатъ да платятъ тая глоба не 10 пѣти, а 1.000 пѣти. Напр., 500 л. глоба се налага на свидетел за неявяване въ сѣдилища, а този свидетел може да бѣде заможенъ и да е въ състояние да понесе тая глоба — вие ще го освободите. Не така трѣбва да се законодателствува и не така трѣбва да се постановява въ единъ законъ. Трѣбва да се раздѣлятъ хората на категории, и ония, които наистина не могатъ да плащатъ, да бѣдатъ облекчени. Но ония, които иматъ възможностъ да плащатъ, трѣбва да плащатъ. Нѣма защо и на тѣхъ да опрощаваме глобитѝ. Тукъ смѣтамъ, че трѣбва да се направи корекция. Не може така общо да остане това положение, защото е несправедливо.

Г. г. народни представители! Азъ ще заключа съ мисълта, че съ честото създаване на закони за данѝчни облекчения се създаватъ опасности, се създава недовѣрие у данѝкоплатеца къмъ справедливостта на законодателя, всагда се у него мисълта, че и той може да бѣде некоректенъ, неакуратенъ къмъ държавата.

Г. Енчевъ (з): Необходимостта отъ намаление на данѝцитѝ показва, че трѣбва да се реформира данѝчната система, че трѣбва тоя въпросъ да се проучи основно и обективно.

Р. Василевъ (д. сг): Именно, именно. И затуй ще трѣбва да се избѣгва подобно законодателство, особено въ времена на кризи, докато тѣ минатъ. Другъ е въпросътъ за промѣняването на самата система на облагане. Тамъ действително, ако времената вече сѣ дали достатъчно основание да се мисли, че не можемъ да продължаваме съ тия норми, които сѣ били досега, че е необходимо едно друго законодателство, че е необходима

друга една система на облагане, нека пристъпим към сериозно изучаване, за да може наистина да направим нещо добро, съвършено и справедливо, за да може данъчните тежести към държавата да бъдат понасяни, да бъдат според податните сили на самия народ, нещо, което е въ основите на една стопанска, на една политическа демокрация.

Г. г. народни представители! От друга страна, каквото и данък да се създаде, не бива по никой начин от законодателя да се смущава духът на данъчната администрация. Ако данъчната администрация не е осигурена, че законът ще продължи своето действие за повече време, тя няма да смее да бъде така вискателна при изпълнение на своите задължения. Следователно, и по тия съображения не трябва данъчните и фискални закони тъй бърже да се променят. Тогава, когато данъчната администрация едва е могла да проучи и да почне прилагането на един закон, макар и за облекчение, и не мине месец-два, дойде друг закон, а след два-три месеца дойде трети закон — това е, което смущава духа на администрацията, което я прави колеблива и да не може да действа.

Най-сетне, това, върху което трябва да се обърне внимание, когато променяме данъчните закони, е осигуряване стабилитет на данъчната администрация. За тая цел има един законопроект, приет вече на първо четене. Тоя законопроект ще трябва чак по-скоро да се прокара въ комисията и да се тури край на несигурното и нестабилно положение на тая администрация. Само добросъвестните данъчни органи, само ония, които са сигурни за своите места, само те ще могат да бъдат поставени въ тия тежки времена въ възможност да събират приходите на държавата. И ако ли днес това не правим, при съзнанието, че е абсолютно необходимо да се стабилизира положението на тази данъчна администрация, ние, г. г. народни представители, не ще изпълним нашия дълг спрямо нашата държава и спрямо нашия народ. (Ръкоплъскания от сговористите)

Председателстващ Н. Шопов: Има думата народният представител г. Никола Пждарев.

Н. Пждарев (д. сг. Ц): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Изменили се стопански условия от няколко години насам налага на държавата да ревизира своите вземания спрямо данъкоплатците, тъй както тя се намеси и ще се намеси съ гласувания завчера законопроект за задълженията въ частно-правните задължения на гражданството. Дали сполучливо става тази ревизия съ внесения законопроект, каза ви се от преждеговорившите, и затова въ подробности азъ няма да се спирам. Защото асж когато един законопроект се разглежда на първо четене, нужно е да се засегнат принципите, прокарани въ него, а не подробностите, който, веднъж приет законопроектът по принцип, въ комисията ще се подобряват, ще се коригират и на второ четене ще се разглеждат и приемат.

Г. г. народни представители! Ако беше въпрос да се опростят несъбираемите вече за фиска вземания, азъ съмтам, че съ такъв специален закон държавата и правителството нямаше нужда да си служи. Несъбираемите данъци ще трябва да се опростят по много съображения; между другите и по това съображение, което се изтъква въ мотивите на законопроекта.

Но, г. г. народни представители! Поставя се въпросът, ако наистина има несъбираеми данъци от 1877 г. до 1925 г., защо фискалната власт досега не е разчистила тези сметки, за да не става нужда по такъв начин да се разчистват днес толкова късно и съ такива последици за законодателството?

Въпросът за стъснените данъкоплатци е друг; той ще трябва да се уреди съ специален закон затова, защото съществуващите досега закони не предвиждат друг начин. И асж когато държавата се явява съ такъв един законопроект, съ такова едно законодателство, за да улесни стъснените данъкоплатци, тя извършва един акт на обществена солидарност; въ моментъ на беда държавата трябва да бъде внимателна към стъснените граждани и да им помогне да излезат по-лесно от стъснението, въ което са изпаднали, не по тяхна вина, а по едно нещастно може би стечение на обстоятелствата. Такъв един акт на Народното събрание и на правителството издига и престижа на държавата, издига и престижа на нацията.

Но ако, г. г. народни представители, при такова едно действие, при такова едно дѣло на Народното събрание и на правителството, на законодателното тѣло, съумят да

се вмъкнат недобросъвестните данъкоплатци — онѣзи, които не са се издѣлжили къмъ държавата не затова, защото не са могли, но затова, защото са имали интересъ своите срдства въ друга дейност да употребятъ, като са считали, че държавата все може да чака — бъдете увѣрени, че последиците на такъв един законъ ще иматъ много пакостно значение не само върху морала на нашия данъкоплатецъ, но върху интересите на фиска и на държавния бюджетъ.

Г. г. народни представители! Подчертава се много пъти тукъ, не е излишно да го подчертая и азъ: българският данъкоплатецъ е много внимателенъ къмъ нуждите на държавата; той счита, че не е изпълнил не само дълга си на гражданинъ, но и дълга си на жителъ въ тая страна, ако не уреди сметките си съ държавата, съ държавния бирникъ. И ако въпрѣки това има неизплатени данъци, то е или защото те са неправилно определени — защото и при най-правилната система на облагане все неправилности могат да се допуснатъ, но тези неправилности трябва всѣкога навреме да се забелязватъ отъ държавната администрация и да се поправятъ — или пъкъ те са данъци правилно определени, но поради недобросъвестността на данъкоплатците не са изплатени. И ние тогава се питаемъ: къде е била държавната администрация навреме да действа, за да може държавните приходи да се събератъ да не оставатъ толкова дълго време несъбрани и толкова време да има недобори. Ако самата данъчна система е причина за това, отдавна тя трябва да се промени. Ако ли данъчниятъ персоналъ е причина за това, отдавна трябва да му се припомни дългътъ да направи всичко възможно, за да си изпълнява навреме задълженията. Защото, г. г. народни представители, ако продължава да се всѣва това убеждение въ българските данъкоплатци, че въпрѣки всички закони, въпрѣки всичките желания на законодателството, все пакъ има несправедливости не само въ облагането, но и въ събирането, разклаща се основата на данъчната система, посѣга се върху устоите на нашата държава, а това въ никой случай не бива да се допуска. Не бива да има нередовност въ събирането, така както не бива да има и неправилност въ облаганята; не бива, било чрезъ законодателството, било чрезъ бездействието или неправилното действие на държавната фискална власт да се насаждатъ настроения въ обществото спрямо институти, организации и лица, които са необходими за правилното развитие на нашия стопански животъ. А така както вървятъ сега нашите облагания, така както върви събирането на данъците, такива настроения се създаватъ не само вън; въне чувате много често да се изтъкватъ отъ тази трибуна факти отъ народни представители, които иматъ всичкото съзнание за голмните послѣствия, когато се изтъкватъ отъ тази трибуна такива факти. Но когато тия факти са така голи, така страшни и се виждатъ много ясно вън, ние не бива да си затваряме очите предъ тяхъ и да отричаме пакостното значение, което иматъ те за нашия държавенъ и финансовъ животъ.

Г. г. народни представители! Азъ съмтамъ, че наистина Финансовото министерство и правителството ще се явятъ въ тия особени времена съ съответния законъ, за да се направятъ нужните поправки, за да се коригиратъ всички ония постановления на закони и действия на финансовата власт, които са несъобразни съ новосъздаденото положение, съ новосъздадените условия въ нашия стопански и икономически животъ. Животътъ, г. г. народни представители, поставя за разрешение въпроса — и той трябва да обърне внимание на нашия финансовъ министъръ — каква ще се прави съ ония данъкоплатци, на които данъците са установени въ времена, при възможности съвършено други, а трябва да се събиратъ въ времена и при възможности много по-тежки, съвършено различни отъ ония, когато са определени тия данъци? Типиченъ примѣръ за това може да се посочи данъкътъ върху наследствата, г. г. народни представители. Открити наследства въ времена, когато недвижимите имоти са имали високи цени, и данъците имъ, определени съ огледъ на ония цени, днес тия данъци да се събиратъ, това значи да се разорятъ, да се унищожатъ цѣли стопанства, много селски семейства. Прелъ това нещо може ли да си затвори очите нашата държавна власт, нашата финансова администрация?

Едновременно съ това се поставя въпросътъ за държавната организация, за държавното управление. За да събере своите вземания отъ данъкоплатците, държавната власт ще посѣга ли на жизнеспособността на стопанствата, за да удовлетвори своите вземания, ще иска ли тя да разстрои стопанските дѣтели въ страната — отъ най-малкия до най-големия? Въпросътъ се поставя за всички. Ето защо, г. г. народни представители, на тоя въпросъ

държавата трябва ясно да отговори. Трябва особено въ днешните времена на този въпрос да се даде ясен и положителен отговор. Вие разбирате този бунт, който долу, въ низините се повдига, вие знаете възгласа и желанието за повече правда, за повече справедливост. Вамъ е известно това съзнание въ масите — че чрез народното представителство, чрез избори, чрез добро управление ще може да се дадат правилни разрешения на тия въпроси. Е добре, г. г. народни представители, ако това е съзнанието долу въ избирателите, въ масите, ако тази е вратата, че чрез Народното събрание, чрез управлението ще могат да се поправят несправдите и да се запазят жизнеспособни стопанските деятели, за да могат тѣ да бъдат полезни и за себе си и за държавата, азъ се питамъ: не е ли наш дълг да внушимъ на правителството — ако такава инициатива не излъже отъ него — че то трябва да се занимае съ този въпрос? Не бива повече да се чува възгласъ, че черги и котли на данъкоплатците се продавали. Не може, г. г. народни представители, да се насажда убеждението, че за да се събере единъ данък, ще може да се подложи на разстройство — не казвамъ на разорение, а на разстройство — едно стопанство. И ако ние сме се погрижили, ако държавата се е погрижила да запази стопанствата горе-долу жизнеспособни, като не се посѣга на тѣхъ за вземанията на частните кредитори, азъ смѣтамъ, че е дошло време да се отговори и на другия въпрос: ще може ли, ще трябва ли да се посѣга на стопанствата и за вземанията на държавата — да посѣга по начинъ, щото на тѣхъ да се отнема възможността да съществуват, да иматъ животъ спокоенъ и възможността да бъдатъ творци въ тази стопанска организация, каквато представлява нашата страна, и да бъдатъ полезни деятели и за себе си, и за държавата? Този въпросъ, г. г. народни представители, не може вече мълкомъ да се минава, и колкото повече се мълчи, толкова повече се подравятъ не само основите на общежитието, но и на нашата държава. Има нужда най-малкото, най-бедното семейство да има сигурна възможност да проживява, да бъде запазено неговото здраве, да бъдатъ запазени всички онѣзи инструменти, които сѣ му нужни, за да бъде то единъ творчески деятель въ тази стопанска организация, каквато представлява нашата държава. И, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че тогава, когато този въпросъ бъде поставенъ на разрешение и се разреши, тогава ще може не само да се създаде по-голяма справедливостъ, но и да се проведе и по-голямата задача на днешната държава, която не е вече само полицейска държава да осигурява реда и спокойствието на гражданите, но е и държава, която ще трябва да прокара коренни реформи и въ стопанския, и въ социалния животъ.

Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че най-сетне време е Министерството на финансите да направи всичко възможно, щото това обещание, което се дава въ мотивите на законопроекта — всѣки данъкоплатецъ да бъде вече съ ясни, точни партии, да знае своите задължения къмъ държавата — да получи единъ реаленъ изразъ, да може наистина да бъде една реалностъ въ нашия финансовъ животъ. И не само за всѣки данъкоплатецъ да бъде ясно какво той дължи, но и кой данъкоплатецъ остава неиздълженъ къмъ държавата, неуреденъ съ своите смѣтки къмъ държавата.

Г. г. народни представители! Дошло е време държавата да не апелира само къмъ добросъвестността на своите данъкоплатци, но да ги постави и подъ общественъ контролъ. Този общественъ контролъ, ако щете, е едно ефикасно сръдство, за да направи много данъкоплатци да бъдатъ редовни по отношение задълженията си къмъ държавата. У насъ ние всички претендираме, че имаме права въ тази държава. Но, когато дойде до задълженията, ние много мѣчно изпълняваме тия наши задължения и всѣкога смѣтаме, че е по-добре да ги отложимъ. Разбира се, тамъ, където нуждите налагатъ да се запази жизнеспособността на гражданина, на данъкоплатеца, на неговото семейство, да му се осигури възможността да твори за себе си и за държавата, и за обществото, ще трябва снизхождението на държавата да се явява бързо на помощъ. Но тамъ, където нѣма нужда отъ снизхождението, а снизхождението се дава на данъкоплатците по единъ невидимъ начинъ, азъ смѣтамъ, че трябва да се направи всичко възможно. тия снизхождения да престанатъ. И тогава ние нѣма да обвиняваме държавни служители, органи на фиска, че не сѣ изпълнявали своята служба; обществениятъ контролъ ще ги застави да изпълняватъ своите задължения.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че отъ тази трибуна мой дългъ е да отправя единъ апелъ къмъ Министерството на финансите — азъ много съжалявамъ, че г. министърътъ на финансите не присъства при раз-

гледането на неговия законопроектъ, но все пакъ азъ смѣтамъ, че този апелъ ще бъде чутъ — нека въ Министерството на финансите се въодушевяватъ при прилагането на законите отъ повече човѣщина, отъ повече справедливостъ.

Азъ не мога да мина мълкомъ едно действие на Финансовото министерство, за което подадохъ навремето питане — но както на всички питання и на него още не се отговаря, а може би и нѣма да се отговори — за начина, по който се прилага законътъ за акцизите спрямо лозарите и овощарите производители. Желанието на Народното събрание и желанието на правителството бѣше всички производители лозари да бъдатъ облекчени въ изплащането на данъците си. Въ Министерството на финансите се намѣриха тълкуватели на волята на законодателя да кажатъ: не сѣ производители тѣзи лозари и овощари, които работятъ лозе, записано на името на тѣхния баща и на тѣхния тѣсть; това сѣ търговци, това не сѣ производители.

Г. г. народни представители! Може ли едно Финансово министерство по такъвъ начинъ да дава тълкуване на волята на законодателя? Ние бѣхме принудени при последното изменение на закона изрично да кажемъ, че тѣзи хора сѣ производители, не сѣ търговци. Казахме го, но пакъ формалисти въ Финансовото министерство намѣриха, че понеже това е материаленъ законъ, а не е процесуаленъ законъ, ще има значение за въ бъдеще, за реколтата отъ тази есенъ, а не и за реколтите, които сѣ събрали миналата и по-миналата години. Г. г. народни представители! Съ такова прилагане на законите, каквото дава Финансовото министерство, азъ смѣтамъ, че се отрича законодателната дейностъ на Парламента, и че правителството се поставя въ едно много неизгодно положение спрямо ония, които иматъ право да очакватъ поощрение отъ държавата, особено въ тѣзи тежки времена, които днесъ преживяваме. Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че дългъ е не само на насъ, но и на правителството да предупреждава лошите настроения, а не да ги създава. Време е вече да престанемъ ние тукъ да поправяме развалини. Добре е да не дохождаме до развалини, да се предупреждаватъ, да се предотвратяватъ тѣзи развалини, защото така, както върви, развалина следъ развалина, ние не знаемъ въ края на краищата какво ще може да се спаси. Времената сѣ много деликатни, времената сѣ болни, и азъ смѣтамъ, че нашъ дългъ, е наистина да внимаваме какви закони издаваме и какъ се прилагатъ тѣзи закони. А още по-голямъ дългъ е на правителството, когато народното представителство му обръща вниманието върху прилагането на известни закони, да бъде по-отзивчиво и да обръща внимание на онѣзи забележки, които се правятъ. Ние сме парламентарна страна, г. г. народни представители. Това всички го декларираме, това го декларира и правителството. Но не се ли разбира, че парламентарното управление е невъзможно, ако правителството, което излиза отъ Парламента, не се ползува съ нужния авторитетъ, съ нужния престижъ и въ Парламента, и въ обществото? И ако ние сме длъжни да следимъ и да работимъ за този престижъ, дваждъ по-дължни сѣмъ управниците да правятъ това, защото този престижъ имъ е нуженъ и за голѣмите задачи, които иматъ да разрешаватъ вънъ отъ България, и за голѣмите задачи, които има да разрешаватъ вътре въ страната. За този престижъ тѣ трябва повече да бъдатъ, отколкото всички други. За голѣмо съжаление, ние трябва да констатираме, че редица факти, които ставатъ специално въ нашия Парламентъ, говорятъ, колко малко е желанието да се издига престижътъ на управлението отъ самото правителство.

Азъ съмъ длъженъ да привлѣка вниманието, г. г. народни представители, и на васъ, и на правителството върху това, защото въ миналото заседание, като че ли се искаше да се стовари върху Народното събрание отговорността за онѣзи некрасиви — за да не употѣбятъ другъ изразъ — сцени, които се разыграха. Какво стана въ миналото заседание, г. г. народни представители? Единъ законъ, отъ който зависи и политическото, и стопанското спокойствие въ нашата страна, трябваше да мине въ Народното събрание. По този законъ всѣки народенъ представителъ трябваше да поеме своята отговорност, и обществото да знае отговорността му и дълото му. И затова 100 души народни представители пожелаха всѣки народенъ представителъ да си понесе отговорността при явно, поименно гласуване. Но тукъ имаше и единъ по-голямъ интересъ — това бѣше интересътъ на правителството да подчертае и да докаже на обществото, че неговиятъ законопроектъ наистина има безспорната поддръжка на болшинството и че правителството се ползува съ доверието на Народното събрание. Това бѣше необходимо за престижа на правителството и то, съзнавайки нуждата отъ престижъ на управника, трябваше да на-

прави всичко възможно, това да се подчертае недвусмислено. Г. г. народни представители! Вие знаете какво стана. Всичката отговорност за това носи не болшинството, а правителството, което не пожела да подчертае и да докаже на обществото, че действително то има нужния престиж във Парламента, че има нужното доверие на Парламента.

Министър-председател Н. Мушановъ: Защото те боли, затуй говориш по този въпрос.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Мене ме боли, когато виждамъ, че едно правителство не умѣе да пази и да издигне своя престиж. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ — крило А. Цанковъ)

Г. Енчевъ (з): Не е ли много късна тази Ваша болка, г. Пждаревъ? Много сте закъснѣли!

Председателствуващ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Александъръ Радоловъ.

А. Радоловъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Настоящиятъ законопроектъ, на който, не зная защо, Народното събрание като-че-ли не ще да отдаде никакво значение, е не по-малко важенъ, отколкото бѣше оня законопроектъ, който гласувахме преди нѣколко дни. Докато тогава виждахме всички депутати, както отъ болшинството, така и отъ опозицията, въ продължение на дни и нощи да стоятъ тукъ, сега, за голѣмо съжаление, казвамъ, по единъ сѣщо такъвъ важенъ законопроектъ, виждаме твърде малко народни представители по банцитѣ. Като-че-ли насъ действително не ни интересуватъ голѣмитѣ закони, които зачекватъ положението на нашия данѣкоплатецъ, на стопанина-производител и въобще на българския гражданинъ!

Още когато ставаше въпросъ тая година и по-рано за облекчение на длъжниците-земледѣлци или въобще на длъжниците въ страната, азъ повдигахъ и сега поставения на разглеждане въпросъ за задълженията на българското гражданство къмъ държавата. Защото забележете, че ако днесъ българскиятъ данѣкоплатецъ има да плаща 10 или 12 милиарда лева задължения въобще, 3 милиарда, и дори повече, отъ тѣхъ сѣ само данѣци и задължения къмъ държавата. Ние, следователно, не можемъ да пренебрегваме тоя голѣмъ интересъ, който се влага отъ всѣкого едногo за правилното разрешение на такъвъ единъ, както казахъ, голѣмъ въпросъ за задълженията на всѣки български гражданинъ къмъ държавата. Казахъ ви и тогава, че държавата ще трѣбва да се замисли не само, ами да направя нѣщо и въ тази област. Имаше народни представители, между които бѣше и г. Дрънски, които казахъ: „Не, не бива да се занимаваме съ този въпросъ.“

Д. Дрънски (д): Кога е било това?

А. Радоловъ (з): Виждате, г. г. народни представители, че още тая сесия се поставя на разискване въпросътъ за задължениелѣтъ данѣкоплатци къмъ държавата и за опрощаването и намаляването на известни тѣхни закъснѣли данѣци.

Д. Дрънски (д): Азъ не съмъ казалъ това.

А. Радоловъ (з): Азъ ще Ви кажа, ако не си спомняте. — Още презъ м. юний азъ повдигнахъ този въпросъ по поводъ на законопроекта за спиране изпълнението на публичнитѣ продажби.

Д. Нейковъ (с. д): Много късно се внася настоящиятъ законопроектъ.

А. Радоловъ (з): Вѣрно е, че много късно, но въ всѣки случай внесе се. Тоя законопроектъ така, както ни се представя сега, пакъ не разрешава основно, окончателно и справедливо крупния въпросъ за задълженията къмъ държавата отъ закъснѣли данѣци. Вѣрно е, че и по-рано се създадохъ подобни закони, за които се спомена тукъ и отъ почитаемия г. Ради Василевъ и отъ други, но и тѣ бѣха палиативи, както и тоя, ако остане въ тая си форма, ще бѣде само единъ палиативъ.

Мнозина тукъ казватъ, че не е справедливо да се правятъ облекчения на данѣкоплатцитѣ, че има данѣкоплатци, които редовно сѣ плащали своитѣ данѣци къмъ държавата, които нѣматъ нищо да дължатъ и които днесъ, когато се даватъ облекчения на задължениелѣтъ данѣко-

платци, ще си кажатъ: „Ако и азъ навреме не бѣхъ платилъ данѣцитѣ си, и на менъ щѣха да се направятъ сега облекчения“ и, следователно, въ бѣдеще, казваха нѣкои, и тѣзи данѣкоплатци нѣма да плащатъ редовно данѣцитѣ си. Г. г. народни представители! Това е не само формално, но и съвършено неумѣстно възражение. Тежко и горко на оня данѣкоплатецъ, който е останалъ нередовенъ къмъ държавата и когото всѣка година или всѣки месецъ бирникътъ-екзекуторъ заплашва и му изпраща червени листове за неплатенитѣ данѣци! Ще трѣбва да се разберемъ сѣщо и въ друго едно отношение — че въ повечето случаи натрупването на данѣцитѣ става по единъ съвършено несправедливъ начинъ, и веднѣжъ задължениелѣтъ единъ стопанинъ, мѣчно е вече по-нататкъ той да се издѣлжи. А често пакти се вършатъ такива несправедливости, че човѣкъ би се учудилъ какъ е възможно това нѣщо да стане. По тоя въпросъ, повдиганъ, казвамъ, не веднѣжъ, азъ съмъ говорилъ съ много хора вънъ и тукъ, съ народни представители. Имашъ случай веднѣжъ да говоря съ г. Калъповъ, народенъ представител отъ Фердинандъ, и той ми разказа следното. Като адвокатъ, той е трѣбвало да извади нотариаленъ актъ на една своя клиентка. Но за да се извади такъвъ, знаете, всички данѣци трѣбва да бѣдатъ платени. Той отива при бирника да запита какво има да дължи неговата клиентка; даватъ му една смѣтка и той я занася на своята клиентка. Тя приготвя паритѣ и когато отива при бирника да плати, той обръща тевтеритѣ и казва: „Не, това не е достатъчно. Вие имате да дължите още за това, това и това“.

Д. Нейковъ (с. д): Такива случаи сѣ най-обикновени. Има по-скандални.

А. Радоловъ (з): Тя се учудва и се връща при адвоката. Адвокатътъ, г. Калъповъ, сконфузенъ, отива наново да прави справка. Дава му се една втора смѣтка, той пита: „Тази окончателна ли е?“ — „Да, тази е окончателна“. Той отива съ тази смѣтка пакъ при своята клиентка и ѝ казва: „Направено е известно опущение, ето тази е окончателната смѣтка и като платите тази сума, въпросътъ ще се ликвидира и ще Ви се даде нужното удостоверение“. Отива тя подиръ день-два при бирника и наново се повтаря сѣщата история; пакъ ѝ казватъ, че не е тази сума и че, като направили изчисления и прегледали всички данѣчни тевтери, оказало се, че имало още да дължи, и ѝ казватъ каква сума има да дължи. „Тогава — казва г. Калъповъ — азъ отидохъ тамъ и съ възмущение трѣбваше да се нахвърля върху този бирникъ и да му кажа, че когато азъ, единъ адвокатъ, не мога да се оправя предъ него, какво остава за тази нещастна жена или за обикновения български данѣкоплатецъ“.

Но още една по-пикантна история. Лѣтосъ, презъ м. юний, когато азъ повдигнахъ този въпросъ, за ликвидирание положението на всѣки български гражданинъ предъ бирниците, имашъ случай да говоря съ г. министъръ Качаковъ — съжалявамъ, че го нѣма сега тукъ — знаете ли той какво ми каза? Като министъръ, отива да плати своитѣ данѣци и ги плаща. Но лѣвя се при него агентъ и му казва, че има да дължи още 7.000 л. Той се учудва и пита: „Какъ? Нали платихъ всичкитѣ си данѣци?“ — „Не, имали сте да дължите още 7.000 л.“ Той прави справка и му казватъ, че дължи още 7.000 л. Казва имъ: „Обяснете ми отъ какво имамъ да ги дължа“. Но когато започватъ да му правятъ смѣтка, не могатъ да му дадатъ действителната смѣтка, не могатъ да му обяснятъ отъ какво има да ги дължи и му казватъ: „Доплатете си дължимата сума, за да не бѣдете глобени; а после ние ще Ви съобщимъ отъ какво произхождатъ Вашитѣ задължения“. Той имъ отговаря много справедливо: „Когато ми кажете отъ какво имамъ да дължа, тогава ще ви платя“. Виждате какъ се отнасятъ дори и къмъ едно лице, стоящо на поста министъръ на правосѣдието.

Ще ви посоча още единъ примѣръ и съ него ще спра. Това не е било въ далечното минало, това е ставало вчера, то става и днесъ. Преди два месеца умрѣ единъ близъкъ на менъ човѣкъ. Прашатъ на жена му единъ червенъ листъ да плати 12.500 л. за данѣци. Тя отива да ги плати и пита отъ що сѣ. Като направили всички справки и изчисления, оказало се, че абсолютно нищо нѣма да дължи и я връщатъ, казвайки ѝ, че направили нѣкаква-си грѣшка.

Сега, г. г. народни представители, щомъ като искаме да бѣдемъ справедливи, ние не можемъ да пренебрегнемъ не само тия примѣри, които ви дадохъ, ами редицата такива, каквито имаме въ данѣчния животъ на българския гражданинъ. У насъ цѣлата данѣчна система е въ едно хаотично положение и всѣки единъ, който е поискалъ

да узнае какви сѣ неговитѣ данѣци, винаги е билъ изправянъ предъ едно и сѣщо положение: ако днесъ му се направи една смѣтка и той отиде подиръ единъ месецъ или подиръ 15 дни, нему му представятъ друга смѣтка. Когато у насъ събирането на данѣцитѣ е така хаотично, когато ние знаемъ въобще какъ ставатъ плащанията, ние не можемъ да не вземемъ мѣрки, за да се ликвидира веднѣжъ завинаги сѣ този хаосъ, който цари въ нашитѣ данѣчни учреждения. Следователно, много намѣсто се явява този законопроектъ, съ който се цели да се направятъ известни намаления на неплатенитѣ закѣснѣли данѣци. Но самиятъ законопроектъ, както ви казахъ, не отговаря общо на нуждитѣ, които днесъ сѣществуватъ. Преди всичко той не обхваща всички данѣчни задължения и всички български данѣкоплатци. Единъ законъ, какъвто и да бѣде той, ще трѣбва да се отнася за всички. Азъ съмъ съгласенъ, че може да се направи известна разлика въ намаленията, каквато се прави процентно, но въ всѣки случай законътъ ще трѣбва да обхване всички данѣчни задължения и всички данѣкоплатци. И после, азъ не мога да разбера отъ какви чувства се е движилъ г. министърътъ на финанситѣ, представяйки ни този законопроектъ въ тази му форма. Съ него всички данѣкоплатци не се облекчаватъ; ще се облекчаватъ онѣзи, които ще изплащатъ тѣхъ намаленитѣ имъ закѣснѣли данѣци на равни части въ продължение на три години, като въ всѣки срокъ за доброволно плащане на данѣцитѣ внасятъ най-малко по $\frac{1}{4}$ частъ. Следователно, въ продължение на 2—3 години следъ влизането на закона въ сила всѣки данѣкоплатецъ трѣбва да се изплати. По законопроекта за задълженията ние приказвахме, че както има задължения къмъ частни лица, така има задължения и къмъ държавата, и че каквито облекчения се направятъ на длъжниците къмъ частнитѣ кредитори, длъжна е и държавата да ги направи на своитѣ данѣкоплатци.

Д. Нейковъ (с. д): Дори по-либерални.

А. Радоловъ (з): Дори и по-либерални — много право се забелязва. Защото, съ какво морално право държавата се иска отъ банкови учреждения и отъ частни лица да направятъ отстъпки, да направятъ намаление на своитѣ си вземания, когато самата държава не прави никакво намаление, не прави и никакви по-голъми отсрочки? Вземали били голѣми лихви частнитѣ учреждения, частнитѣ лица. Ами че има ли по-голъмъ лихваръ отъ нашата държава? Поставятъ се веднага, за смѣтка на неизплатилия се на държавата данѣкоплатецъ, 20% глоби, ...

Ф. Рафаиловъ (д. сг): 36%.

А. Радоловъ (з): ... и следъ това започва 1%, 2% на месецъ — това пакъ го измисли нашиятъ финансовъ министъръ — и се достига, както много справедливо забелязва г. Рафаиловъ, до 36%.

Д. Нейковъ (с. д): Кожодерство!

А. Радоловъ (з): Я ми кажете: ако тая лихва вземаше нѣкое частно лице или частна банка, ние не бихме ли го нарекли кождеръ, но нѣщо повече отъ кождеръ?

Ф. Рафаиловъ (д. сг): Много по-лошо.

А. Радоловъ (з): Е добре, какъ може тогава да се търпи това отношение на държавата? И после не е добра тая система, която владѣе днесъ досежно плащането на данѣцитѣ: трѣбва, казватъ, да платишъ всичкитѣ си стари данѣци, че тогава чакъ можешъ да платишъ и новитѣ си данѣци. И ако нѣкое лице пропусне да си плати за една година своитѣ данѣци по една или друга причина, то не може впоследствие да докара въ редовностъ своитѣ данѣци, защото винаги ще търсятъ отъ него неплатени данѣци: това останало, онова останало — все ще се намѣри нѣщо неплатено и все ще искатъ отъ него нови плащания, които ще отнасятъ къмъ стари задължения. А новитѣ неплатени данѣци се отрупватъ съ глоби, съ лихви и данѣкоплатецътъ задължнява все повече и повече. Ако направите една повърхностна смѣтка на данѣчните задължения, ще видите, че много отъ тия задължения на българскитѣ граждани произхождатъ именно отъ тѣзи глоби, стъ тия несправедливости, отъ тия нередовности, каквито сѣществуватъ, за голѣмо съжаление, въ нашата данѣчна система не само при днешното, но и при всички по-раншни финансови управления.

Г. Ради Василевъ каза: „Не бива да ставатъ опрощавания, защото ще дойде време, когато положението ще се измѣни така, както имаше единъ случай по-рано: държавата да се алиментира — това е буквално неговиятъ из-

разъ — отъ недоборитѣ. Споредъ него, и сега или въ бъдеще можело да стане сѣщото. Другъ да говори, разбирамъ, но не може да го говори г. Ради Василевъ, който вижда нахѣде отива нашето общо стопанско положение. Всѣка година все повече и повече спадатъ ценитѣ на хранитѣ. Кризата е обхванала всички слоеве у насъ. Да очакваме, че следъ година-две или три ще дойде едно съвършено друго положение, ...

Р. Василевъ (д. сг): Следъ 7-тѣ гладни години идатъ 7 сити!

А. Радоловъ (з): ... та старитѣ данѣци да се изплащатъ и държавата да се алиментира отъ тѣхъ — тежко и горко на тая държава! Той като-че-ли не знае, че днесъ, понеже бирниците иматъ право да събиратъ недоборитѣ отъ данѣци къмъ държавата, трѣгнали сѣ отъ село въ село, отъ къща на къща и описватъ свини, описватъ ниви и нѣкъде сѣ описали за продаване по-голъмата частъ отъ нивитѣ на цѣли села. Е, когато виждаме, че цари това положение въ нашата страна, ние не можемъ и не бива да си затваряме очитѣ.

Имайки всичко това предъ видъ, трѣбва да измѣнимъ законопроекта така, че да отговаря действително на днешнитѣ нужди на българското гражданство.

Какво би трѣбвало да се направи? Най-напредъ ще трѣбва въ комисията да предвидимъ такива постановления — защото смѣтамъ, че тоя законопроектъ обезателно ще се изпрати въ комисията — които да обхванатъ всичкитѣ данѣци. Ще се направи ли намаление, нѣма ли да се направи, но една справедливостъ трѣбва да зацари по отношение на цѣлото българско гражданство. Всичкитѣ данѣкоплатци ще трѣбва да бѣдатъ обхванати, а не едни да бѣдатъ облекчени, а други да останатъ незащегнати. Тежкото финансово и икономическо положение на страната е еднакво тежко за всички, а не само за едни.

Абсолютно необходимо е да се направи и още едно нѣщо. Държавата не трѣбва, както казаха нѣкои, да очаква на недоборитѣ. Тя трѣбва да очаква преди всичко на данѣцитѣ, които е опредѣлила да събере презъ финансовата година. Тя трѣбва да се стреми да реализира преди всичко текущия си бюджетъ. Когато текущиятъ бюджетъ на една държава се реализира, тогава можемъ съ спокойствие да кажемъ, че нейнитѣ финансии сѣ добре. Въ това направление ще трѣбва да бѣдатъ насочени усилията на единъ финансовъ министъръ. За да може, обаче, това да стане, ще трѣбва, както казахъ, да се ликвидира сѣ задълженията по закѣснѣлитѣ данѣци, ще трѣбва да се тегли една линия подъ тѣхъ, на всѣки единъ данѣкоплатецъ да се каже какви задължения по закѣснѣлитѣ прѣки данѣци има, да се установи цифрата имъ — разбира се, на данѣкоплатеца ще бѣде даденъ достатъченъ срокъ, за да обжалва, ако не е доволенъ отъ така изчисленитѣ му задължения по закѣснѣли данѣци, да кажемъ, напр., до 1 януарий 1934 г. — и веднѣжъ тя установена, да се иска отъ него да плати тѣзи недобори, които има да дължи. Естествено, не можемъ и не бива да искаме отъ българския гражданинъ да плати наведнѣжъ изчисленитѣ му недобори. Ще трѣбва да се следва положението, което ще се предвиди за облекчаване въобще на длъжниците. Така, ако на тѣхъ се даде мораториумъ 2 или 3 години, ще трѣбва да се даде такъвъ и за данѣкоплатцитѣ за задълженията имъ по закѣснѣли данѣци. Не бива облекчението да се отнася само за задълженията на длъжниците къмъ частни лица, а ще трѣбва да се отнася и за задълженията на длъжниците къмъ държавата. Ако следъ туй се даде разсрочка за изплащане задълженията на длъжниците въобще отъ 10, 15, 20 години, ще трѣбва и на данѣкоплатцитѣ за тѣхнитѣ неплатени данѣци да се даде такава разсрочка, като годишно плащатъ известна частъ отъ тѣхъ. Така ще може сравнително безболезнено да се ликвидира сѣ тѣзи стари задължения на данѣкоплатцитѣ.

Вънъ отъ това ще трѣбва да се внесе и една по-голъма прегледностъ въ данѣцитѣ. Данѣкоплатцитѣ ще трѣбва да знаятъ какви данѣци дължатъ. Ако вземете днесъ данѣчната книжка на кой и да е данѣкоплатецъ, ще видите въ нея графи, които даже вие не можете да разберете, а камоли обикновенитѣ данѣкоплатци. Би трѣбвало да преминемъ къмъ една по-проста данѣчна система. Всѣки единъ данѣкоплатецъ трѣбва да има своята данѣчна книжка. Тая данѣчна книжка трѣбва да бѣде тачена, както нищо друго въ стопанството не се тачи. Тя трѣбва да бѣде дадена на данѣкоплатеца срещу една по-голъма цена и, ако стане нужда, да се издаде дубликатъ отъ нея, да се издава при максимална глоба. Така данѣкопла-

тецът ще бъде накаран да пази своята данъчна книжка. Данъкоплатецът ще трябва винаги, когато отива при бирника, да носи своята данъчна книжка, въ която да се отбелязва това, което внася. Вън от това, данъчната книжка ще трябва да бъде прегледна, да съдържа само няколко графа, защото аслож и данъците на нашите данъкоплатци са няколко: поземелен данък, бегликът, данъкът занятии, данъкът сгради. Може да има още една или две графи за сентуални бждещи данъци. Въ тая данъчна книжка винаги ще се отбелязват сумитъ, които данъкоплатецът внася на държавното съкровище през течение на годината. Така, въ края на годината ще бъде ясно какво е внесъл и какво има още да дължи.

Освен това азъ считамъ, че и финансовата година ще трябва да върви съ календарната, а не, както е сега — отъ април до април следната година.

Като се намалят по този начинъ графитъ въ данъчните книжки и се внесе нужната прегледност и яснота, въ края на годината ще се знае какво е положението на данъкоплатеца по отношение неговитъ данъци. А веднъжъ направено то така лесно ликвидно, ще трябва да се изисква отъ данъкоплатеца редовно да издължава своитъ данъци къмъ държавата. Всъки български гражданинъ днесъ съзнава, че държавата трябва да се поддържа. Когато кажете на българския данъкоплатецъ, че държавата не може да плаща на чиновничеството вече съ месеци заплатитъ, всъки казва: ще трябва да бждатъ плащани редовно заплатитъ, за да бжде чиновничеството добросъвестно. Но за да можемъ да искаме отъ нашия данъкоплатецъ, за да можемъ да искаме отъ нашия гражданинъ да изпълнява своя дългъ, ще трябва преди всичко ние, като народни представители, да изпълнимъ нашия дългъ.

Ние имаме дългъ, следъ като приемемъ по начало законопроекта, да внесемъ въ него, когато той отиде въ комисията, всички поправки, които биха направили отъ законопроекта законъ, отговарящъ на положението на данъкоплатците въ нашата страна, а не да излъже и той палиативъ, каквито са били досега другитъ закони отъ такова естество, и да не даде никакви резултати. Ние ще трябва да видимъ какво е положението днесъ на българския данъкоплатецъ и да се помъчимъ да създадемъ отъ тоя законопроектъ единъ такъвъ законъ, който действително да даде резултатитъ, които очакваме. Само така ние ще можемъ да считаме, че сме изпълнили дълга си и като народни представители, и като български граждани. (Ръкоплъскания отъ земледълците)

Председателствуващъ Н. Шоновъ: Съобщавамъ на Народното събрание, че са постъпили въ бюрото на Камарата следнитъ законопроекти и законодателни предложения:

Отъ Министерството на правосъдието — законопроектъ за допълнение на закона за съдитъ-изпълнители (Вж. прил. Т. I, № 23);

Законопроектъ за допълнение на закона за съдебнитъ марки (Вж. прил. Т. I, № 24);

Законопроектъ за купуване отъ държавата мѣстото и зданието, наолящо се въ София, ул. „Славянска“ № 1 (Вж. прил. Т. I, № 25);

Отъ Министерството на земледелието и държавнитъ имоти, отделение за земледелието и отраслитъ му — законодателно предложение за одобрение на I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието отъ 15 февруарий 1933 г., протоколъ № 15, и VI-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 6 мартъ 1933 г., протоколъ № 20, относно разрешението на Българската земледѣлска банка да продава съ 50% намаление отъ продажната цена земледѣлскитъ орждия, машини и други, доставени по силата на специалния законъ (Вж. прил. Т. I, № 26);

Законодателно предложение за одобрение III-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 14 октомврий 1933 г., протоколъ № 82, относно разрешаването безакцизна захаръ за подхранване пчелитъ. (Вж. прил. Т. I, № 27)

Тия законопроекти и предложения ще се раздадатъ на г. г. народнитъ представители и поставятъ на дневенъ редъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Георги Енчевъ.

Г. Енчевъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Внесениятъ законопроектъ за събиране на закъснителитъ данъци и разпредѣлението на съшитъ и на текущитъ данъци по своето значение представлява едно отъ голѣмитъ дѣла, започнати и завършени отъ правителството на Народния блокъ. Интересно е да се наблюдава, че точно днесъ, когато има да се разрешава въпросъ, за съгласъ голѣми брой български данъкоплатци, онѣзи

голѣми борци, които миналата вечеръ, при гласуване законопроекта за уреждане задълженията имъ, дойдоха да се самоубиватъ тукъ отъ мъжа за народа, не ги виждаме да кажатъ поне една дума въ полза на едни усилия, които се полагатъ отъ правителството въ единъ моментъ, когато българскиятъ народъ отъ всичкитъ му проявления и съсловия се отъва подъ тежката стопанска криза, когато правителството се мъчи съ тоя законопроектъ да надикне въ тази областъ и да се опита да уреди единъ много трънливъ и боленъ въпросъ относно нашитъ данъци, преписвани и записвани тѣхъ многократно отъ 1877 г. — отъ появяването още на освободителнитъ войски въ нашата страна — и върху тѣхъ да изгражда пресмѣтания, че има нѣщо да събира отъ своя народъ, отъ своитъ данъкоплатци, за да създаде утрешното благоденствие, което може чрезъ единъ държавенъ бюджетъ да се създаде за една държава.

При тия усилия на правителството, при тази смѣла стѣпка въ туй направление днесъ виждаме борцитъ за правда, борцитъ за теглата на народа да мълчатъ, защото дълго, което се гради отъ правителството на Народния блокъ, не имъ позволява да взематъ думата и да се опитатъ и тукъ да критикуватъ същото това правителство.

Г. г. народни представители! Когато е въпросъ да се прави демагогия; когато е въпросъ да се обръща Парламентътъ на политическа сергия; когато чуваме отъ устата на единъ бившъ министъръ, какъвто бѣше г. Димитъръ Христовъ презъ времето на Сговора, да се говори за теглене на сюнгеръ; когато чуваме отъ устата на други да наддаватъ 50—60% намаления въ полза на задължителитъ данъкоплатци и стопани — въ тогва именно време ние не чуваме добре ли е направена тази стѣпка отъ правителството, преценено ли е новото време, въ което живѣе данъкоплатецътъ, съобразени ли са интереситъ на държавнитъ финанси, за да можемъ съ тѣхъ да извадимъ едно заключение, че наистина има едно правителство въ България, което се мъчи въ всѣко време да изпълнява своята тежка задача, да ръководи съдбинитъ на страната, да долавя, да дѣкува и разрешава по законодателенъ пътъ всичкитъ тѣхъ много заплетени и усложнени въпроси въ нашата страна.

Г. г. народни представители! Още въ мотивитъ на внесения законопроектъ, който разглеждаме, проличава върната констатация, направена отъ вносителя на законопроекта, г. министъра на финанситъ: (Чете) „Отдавна“ — казва г. министърътъ — „е станало наложително да се уредятъ и задълженията по закъснителитъ прѣки данъци, особено по-дребнитъ такива и тежачи на по-слабитъ стопански съсловия. Въ това направление е необходимо да бждемъ особено предпазливи, като се дадатъ облекчения само на най-засегнатитъ отъ кризата стопани, т. е. на тия, които не са вече въ състояние да изплатятъ старитъ си данъци въ първоначалнитъ имъ размѣри“.

Много интересно е да се знае, че миналото правителство, правителството на Демократическия сговоръ, което 8 години просто претягаше надъ интереситъ на България, занесено въ едни усилия да се сключватъ заеми, които трупатъ ново икономическо робство на българското стопанство, занесено въ едни усилия да се спори за голѣми и малкъ патриотизъмъ съ всички срѣди въ нашата страна, не можѣ да доложи презъ 8-тъ години, че въ България има данъкоплатци, които са закъснали, които са сирѣли и на които е отнета възможността да се справятъ вече съ своитъ задължения къмъ държавната каса.

Г. г. народни представители! Че трябва да се внимава при създаването на единъ такъвъ законъ — това е една необходимостъ, предъ която трябва да се отстъпва, защото наистина създаването на единъ законъ за опрощаване на данъци, приложенъ безогледно и едностранчиво, може да изиграе ролята на мрежа, презъ която голѣмитъ излизатъ за смѣтка на малкитъ. Г. г. народни представители! Дължностъ на Парламента е, когато преглежда законопроекта, да каже и своето мнение, че са овехтели нашитъ стари данъци, че е време и крайно време, преценявайки системата, по която ние събираме нашитъ прѣки данъци, да се мине не само къмъ тѣзи облекчения, които се предвиждатъ въ внесения законопроектъ, но да се мине и къмъ изучаване и преценяване на въпроса: е ли въ състояние досегашната данъчна система да позволи, щото държавната хазна да се снабдява съ потребнитъ ѝ доходи?

Ние сме насочили усилията си да облагаме земедѣлското стопанство. Него аслож най-лесно го облагаме, защото неговитъ богатства се виждатъ, защото неговитъ богатства не могатъ да се скриятъ. Имотътъ на земедѣлца не може да бжде скриванъ и измѣняванъ въ за-

висимост отъ желанията на данъкоплатеца да реализира печалби за себе си, отчитайки по такъв начинъ държавниятъ интереси, защото неговиятъ имотъ е записанъ не единъ път и не на едно място, защото площта на неговата собственост се вижда и нейната стойност се знае. При това облаганията на земеделските стопанства сѫ правени преди много години, когато това земеделско стопанство реализираше голѣми и положителни доходи.

Мѣрката за облаганията при прѣжитѣ данѣци се намира въ доходността на имота, въ неговата обща стойност и т. н. Но, г. г. народни представители, днесъ имаме ли нѣмаше всичкитѣ условия, при които единъ данъкоплатецъ-земеделецъ може да устоява на задълженията си къмъ държавата за прѣжитѣ си данѣци, когато неговата доходност е вече намалѣла? Това е констатирано не единъ път отъ трибуната на Народното събрание, а много пъти, десеторно и повече. И става въпросъ, по който Парламентътъ именно има да си каже думата: да продължаваме ли да смѣтаме, че имаме да вземаме данѣци отъ 1877 г., или да намѣримъ сили и куражъ да разрешимъ въпроса чрезъ едно облекчение, което сега ни се предлага отъ Министерския съветъ?

Г. г. народни представители! Направи се опитъ миналата година, презъ времето на Народния блокъ, при новото вече управление на България, да се направятъ едни малки експерименти въ известни околии чрезъ измѣняване начина, по който се събиратъ прѣжитѣ данѣци, като смѣтководните книги на бирниците, които тѣ пренасятъ съ голѣми сандѣци отъ село на село, когато събиратъ данѣци, се замѣстятъ съ готови написани квитанции отъ дѣловодството, което стои въ центъра на околията, и бирниците да не играятъ роля вече на старитѣ бирници, а да играятъ ролята на едни обикновени инкасатори на държавните суми, на държавните данѣци, опредѣлени, вписани, посочени отъ дѣловодителитѣ въ центъра на околията.

Г. г. народни представители! Азъ не зная въ днешния моментъ, какви сѫ резултатитѣ отъ тѣзи опити. Но лично азъ съмъ партизанинъ на разширението на тѣзи опити, защото наистина съ този начинъ държавните каси получаватъ една гаранция, че нѣма да се повторятъ многото случаи, когато маса държавни бирници, направили злоупотрѣбления въ голѣми размѣри, лежатъ дълги години по затворитѣ, следъ което материалната щета се поправя за смѣтка на държавата. Г. г. народни представители! Ако новото правителство направи такива опити, за да се намѣри по-сполучливъ начинъ на събиране данѣцитѣ въ нашата страна, азъ имамъ голѣмата вѣра, че то ще отиде и по-далечъ, когато му дойде времето, и съ съответенъ законъ ще измѣни цѣлата данѣчна система, въ смисълъ, облагането на всичкитѣ слоеве да стане по-лесно и по-сполучливо, да се създаде една по-лесна преценка на доходитѣ, които трѣбва да се облагатъ, въобще да има една по-справедлива данѣчна система, за да можемъ, градейки държавния бюджетъ, да сме сигурни, че го изграждаме върху едни реални, сигурни, действителни приходи.

Г. г. народни представители! Този законопроектъ по начало не може да бѣде отричанъ отъ никого. Той не бива да бѣде отричанъ, защото донася една справедливостъ, създава едно право, разрешава единъ въпросъ.

Но този законопроектъ, безспорно, ще трѣбва да получи една малко по-друга редакция отъ тази, която ни се дава. Когато искаме да намалимъ известни данѣци до опредѣленъ размѣръ, фиксиранъ въ текста на нашия законопроектъ, ние ще трѣбва да се опитаме да разрешимъ въпроса малко по-широко. Може би едно такова желание, направено въ полза на едно такова разширение на законопроекта, ще се смѣтне като опитъ тукъ да се направи по-много отъ онова, което може да се направи въ сегашния моментъ, но азъ лично, като народенъ представителъ, съмъ длъженъ да изкажа моя съветъ, каквото всѣки народенъ представителъ има право и възможност да изкаже по всички законопроекти, които се внасятъ тукъ.

Мене ми се струва, г. г. народни представители, че могатъ да се направятъ известни подобрения относно разбиранията на нѣкои положения, които се установяватъ въ самия законопроектъ. Напр., въ чл. 2, буква а, на законопроекта се говори за партии на сънаследници, за имоти, вписани въ една книга като имоти на сънаследници. Тѣзи сънаследници утре не ще могатъ да се ползватъ отъ облекченията по този законопроектъ, защото общо нѣма да представляватъ обектъ за облекченията, които се създаватъ съ законопроекта. По моя преценка, тѣзи партии трѣбва да бѣдатъ раздѣлени на толкозъ, колкото сѫ сънаследниците, за да може всѣки, преценявайки положе-

нието въ момента, когато му се провѣржаватъ данѣцитѣ, да получи въ кръга на възможното и припадащото му се облекчение.

Но азъ искамъ да повдигна предъ Народното събрание и другъ единъ въпросъ, г. г. народни представители: можемъ ли да си позволимъ по логиката на нѣщата и разбиранията, когато сме повдигнали единъ принципиаленъ въпросъ за опрощаване на известни закѣснѣли данѣци, да направимъ едни по-голѣми разширения по отношение размѣра на опрощаванитѣ суми? Азъ съмъ увѣренъ, че ако комисията се съгласи да ги приеме, тя ще направи това следъ обстойни пресмѣтания и провѣрки, като се разбира, че разширения ще станатъ пакъ за смѣтка на онѣзи, които попадатъ подъ ударитѣ на стопанската криза и сѫ въ невъзможностъ да платятъ своитѣ задължения къмъ държавата отъ закѣснѣли данѣци.

Какво измѣнение следва да получи законопроектътъ? Ако смѣтаме, че е потребно да намалимъ известенъ данѣкъ къмъ държавата, защо да не смѣтнемъ ние, които създаваме закона, че тѣзи намаления, тия облекчения трѣбва да се отнесатъ и за общинскитѣ данѣци? Отде накѣде ние имаме право да мислимъ, че данъкоплатецътъ X не може да плати 10.000 л. данѣкъ къмъ държавата и да казваме, че го опрощаваме, а да считаме сѣмъ данъкоплатецъ въ състояние да плати общинскитѣ си данѣци: пѣждарщина, водно право, паша и разни други, каквито общинскитѣ бюджети предвиждатъ по своитѣ текстове? Мене ми се струва, г. г. народни представители, че комисията би могла да намѣри една формула и да отиде малко по-далече — като се постигнатъ едни облекчения по държавните данѣци, по сѣмъ редъ и процедура законопроектътъ да даде и по отношение на общинскитѣ данѣци облекченията, които се даватъ съ него за държавните данѣци.

Г. г. народни представители! Нѣма защо да се скрива, че днесъ всички общини въ България сѫ затънали, че тѣхнитѣ каси днесъ не представляватъ друго, освенъ приключване на дѣловоднитѣ и касови книги, че въ общинитѣ закѣсненията въ плащането на данѣцитѣ сѫ голѣми, чудовищни, че маса секретаръ-бирници попадатъ подъ ударитѣ на законитѣ, защото не могатъ да събератъ общинскитѣ данѣци и такси. Ние не бихме могли да вишимъ въ недобросъвестностъ секретаръ-бирниците, когато имаме предъ видъ въ какво положение се намиратъ онѣзи данъкоплатци, които иматъ да даватъ не на държавата, а на общината или паралелно, едновременно — и на държавата, и на общината. Отъ тамъ и моята смѣлость — ако мога да се изразя — да помоля Народното събрание и да отпраща апелъ къмъ правителството: нека този въпросъ се проучи отъ комисията и ако се намѣри разумна възможностъ, да бѣде уреденъ въ смисълъ, тѣзи облекчения да се простратъ и по отношение на общинскитѣ данѣци.

Би могло да се възрази, г. г. народни представители, че това желание, ако се реализира, може да раздруса много общински смѣтки, много общински приходи могатъ да бѣдатъ застрашени и много общински бюджети могатъ да останатъ нереализирани, много отъ тѣхъ да останатъ фиктивни, написани само на книга, литературна работа. Но да приемемъ, че следъ всички тѣзи описания, прилагайки разумно единъ такъвъ законъ, въ утрешния денъ ние ще можемъ съ него да предпазимъ евентуално и общинскитѣ доходи, които по-късно — сигуренъ съмъ — ние ще можемъ да стабилизираме съ другитѣ закони.

Г. г. народни представители! Нѣма да бѣде излишно, ако констатирамъ, че у насъ се събира единъ данѣкъ върху наследствата по специалния за тѣхъ законъ. Той е единъ законъ, срещу който, ако нѣкога имаме възможностъ да разискваме, азъ съ основание ще призова да се опѣли срещу него народното представителство, въ смисълъ, той да претърпи голѣми измѣнения, за да се измѣни сегашното положение, което затруднява наследниците. Каква е сега съдбата на едно наследство? Умира наследодателътъ. Веднага финансовитѣ власти сѫ длъжни, по службата, която изпълняватъ споредъ този законъ, да опредѣлятъ данѣка върху имотитѣ, придобити по „безвъзмезденъ начинъ“ — единъ терминъ, който, споредъ разбиранията за собственостъ, започва да губи смисъла си и приложението си, защото съвсемъ не е безвъзмездно получаването на единъ наследственъ имотъ, когато следъ смъртта на бащата веднага става наследникъ синътъ. Кое позволява да се мисли, че бащата е ималъ имотътъ и го е подарилъ следъ смъртта си на своя синъ, когато имотътъ е създаденъ съ личния трудъ, съ личната организация и съ общитѣ усилия на цѣлото семейство?

А. Капитановъ (з): Наследникъ, който работи имота на баща си и живѣе въ общото домакинство, е освободенъ отъ плащане на наследственъ данѣкъ.

Г. Енчевъ (з): По новия законъ наследниците, които живѣятъ съвмѣстно съ баща си, следъ неговата смъртъ не се облагатъ съ данѣкъ върху наследството. Само тѣзи, които сѣ отдѣлно, плащатъ съответния данѣкъ.

Но, г. г. народни представители, преди да завърша речта си, искамъ да обърна вниманието ви и на следното. Азъ мисля, че ако се направи една провѣрка, ще се констатира, че днесъ има натрупани неплатени данѣци върху наследствата, плащането на които представлява една голяма тежестъ за онѣзи, отъ които трѣбва да се събератъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Поради по-високата оценка на имотитѣ въ миналото.

Ф. Рафаиловъ (д. сг): Ценитѣ на имотитѣ сѣ спаднали, следователно, и данѣцитѣ ще трѣбва да се намалятъ.

А. Капитановъ (з): Ние ще го направимъ.

Ф. Рафаиловъ (д. сг): Парламентътъ ще го направи. А той не е само вашъ.

Г. Енчевъ (з): Азъ мога да ви приведа единъ примѣръ отъ с. Чаушево, Свищовска колия. Наследникътъ на единъ имотъ въ това село днесъ трѣбва да се превърнатъ на слуги, защото иматъ да плащатъ данѣкъ върху наследството, който заедно съ всички глоби възлиза на 40.000 л.

Г. г. народни представители! Ние се мъчимъ съ специаленъ законопроектъ да облекчимъ длъжниците. Съ този законопроектъ пѣкъ се мъчимъ да облекчимъ данѣкоплатците. Но какво ще прави онзи, който има да плаща голѣмъ данѣкъ върху наследството? Какво значи да плати днесъ единъ данѣкоплатецъ 40.000 лева данѣкъ върху наследството? Той облогъ върху наследството е опредѣленъ въ единъ моментъ, когато земята въ с. Чаушево даваше доходъ 10 пѣти повече, отколкото сега; когато производството на този, който се облага, струваше 10 пѣти повече, отколкото днесъ.

Г. г. народни представители! Нека да бждемъ справедливи въ това отношение и безпристрастно да разгледаме този въпросъ. Защото, ако наистина този законопроектъ се приеме тѣй, както е, ние ще имаме маса случаи останали вънъ отъ действието на закона, които ще представляватъ една грижа за правителството и ще може съ основание да се твърди, че законътъ не е могълъ да засегне всички, които той е целилъ да облекчи.

Г. г. народни представители! Следъ като се направи единъ обстоенъ прегледъ на този законопроектъ, вижда се, че правителството, поставяйки си за разрешение този голѣмъ въпросъ, върви по единъ пѣтъ на разумни и смѣли реформи, които смѣли реформи целятъ да гарантиратъ държавата, да се приведа въ известностъ данѣцитѣ, да се успокои данѣкоплатецътъ, да се премахне у него страхътъ, че той може да стане жертва на своята държава чрезъ всѣкидневенъ гонение отъ бирниците и съ огледъ на това да опредѣля своето поведение по отношение на държавата. Г. г. народни представители! Това е единъ законопроектъ, който трѣбва да внесе спокойствие въ всички данѣкоплатци. Той не цели да разглежда данѣкоплатеца, да го деморализира, да го приучи къмъ гражданско неподчинение или отбѣгване отъ прѣжитѣ си задължения къмъ държавата, но той е единъ законопроектъ, който има за целъ да внесе социална правда въ тия тежки за българския народъ времена, единъ законопроектъ, въ който нѣма нито капка демагогия, за да се влияе зле върху данѣкоплатците. Затова този законопроектъ заслужава да бжде подкрепенъ и отъ онѣзи, които вчера се мъчеха отъ законопроекта за длъжниците да направятъ единъ прагъ, който правителството да не може да прескочи.

Т. Бончевъ (д. сг): Гичевъ ви създава прагове.

Г. Енчевъ (з): Съ тоя законопроектъ правителството цели разумното разрешение на единъ голѣмъ въпросъ. Това е една голѣма дейностъ, за която въ труднитѣ времена, въ които живѣе българскиятъ народъ, правителството заслужава да бжде подкрепено като правителство, което се грижи за социаленъ редъ, като правителство, което допринася за този редъ и което създава много добри условия за стопанския животъ въ България. Но нека онѣзи българи, които се ползватъ отъ законитѣ, да не забравятъ, че ние, които правимъ тия закони, понасяме риска да бждемъ упрѣквани и да бждемъ сочени като хора, които по-малко държатъ смѣтка за държавната

хазна, отколкото гледатъ да се нагаждатъ къмъ исканията на избирателнитѣ маси въ страната. Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че всички усилия на българското правителство въ това направление трѣбва да бждатъ подкрепени.

Оставамъ съ вѣрата и надеждата, че въ недалечно бъдеще ние ще можемъ да минемъ къмъ другитѣ голѣми въпроси, отнасящи се къмъ закрепването и стабилизирането на селското стопанство, на производителнитѣ съсловия, на консоматори и производители, за да можемъ чрезъ една нова данѣчна система да гарантираме приходи на държавата, да може тя финансирва да укрепне, за да може да поддържа чиновническия апаратъ и по този начинъ да може да се гарантира спокойното въртене на държавната машина, да се избѣгнатъ всѣкидневнитѣ протести, всѣкидневнитѣ оплаквания, че не сѣ изплатени чиновническитѣ заплати за 4 месеца и ние да не бждемъ вече свидетели да се критикува и атакува една властъ, каквато България има днесъ, за голѣма своя родостъ и за голѣма своя утеха.

Г. г. народни представители! Гласувамъ за този законопроектъ следъ всичкитѣ направени бележки за едно по-голѣмо разширение, съ пълно съзнание, че наистина правителството днесъ твори едно голѣмо дѣло, за което утре, като преценяваме спокойно и обективно, ще му дадемъ заслуженото и ще признаемъ, че достойно е изпълнило своя дългъ къмъ българския народъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Куртевъ.

И. Куртевъ (нац. л. П): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! По начало ние не сме противъ законитѣ, които даватъ облекчение на българскитѣ граждани. Обаче намирамъ, че обсегътъ на настоящия законопроектъ е твърде малъкъ. Неговото действие ще се почувствува по-скоро върху партиднитѣ книги на държавнитѣ бирници, като се заличатъ фактически несъбираемитѣ данѣци.

И. Василевъ (з): И то ще бжде единъ резултатъ.

И. Куртевъ (нац. л. П): Българскиятъ данѣкоплатецъ, който е обремененъ съ твърде много данѣци и недобори, ще почувствува твърде малко облекчение. Обществото остава излъгано въ своитѣ очаквания. Правителството, раздѣляйки задълженията къмъ частнитѣ лица и банки отъ задълженията къмъ държавата, смѣташе се, че поне по отношение на данѣцитѣ ще бжде малко по-щедро, или поне ще бжде еднакво щедро къмъ данѣкоплатците и къмъ тия, които иматъ частни задължения. Обаче това не стана. Дори г. министърътъ на финанситѣ въ своитѣ мотиви прави едно предупреждение, че повече облекчения отъ тия, които се даватъ по законопроекта за събиране на законсѣнитѣ данѣци, биха нахвърнили морала на българския данѣкоплатецъ. Ние не сподѣляме този възгледъ. Смѣтамъ, че намалѣнитѣ доходи на частното стопанство на първо мѣсто трѣбва да бждатъ последвани отъ чувствително намаление на данѣчнитѣ тежести не само отъ настоящо време, но и отъ миналото. Голѣма частъ отъ недоборитѣ, на първо мѣсто, се дължатъ на бавността, на нередовността на финансовата администрация, както въ опредѣлянето на данѣцитѣ, така и въ тѣхното събиране. На второ мѣсто, тѣ се дължатъ на прѣкомѣрното усърдие на сѣщитѣ тия данѣчни власти да надуватъ доходитѣ на гражданитѣ, особено ако облаганиятъ е нѣкой небелязанъ опозиционеръ.

А. Капитановъ (з): Е, чакъ пѣкъ толкозъ!

И. Куртевъ (нац. л. П): Мога да ви посоча много примѣри. Самъ азъ съмъ живъ примѣръ за това.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Сега ли?

И. Куртевъ (нац. л. П): Азъ говоря за миналото.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ха така!

А. Капитановъ (з): А-а-а, за миналото! Да се разберемъ.

И. Куртевъ (нац. л. П): Но, за голѣмо съжаление, това положение продължава, безъ да има изгледи въ скоро време да бжде изкоренено.

А. Капитановъ (з): Такива работи сѣ ставали презъ сговористко време. Тогава можеше единъ министъръ да не плаща данѣцитѣ си 8 години!

И. Куртев (нац. л. П): Ако правителството може да пристъпи в близко време, незабавно, към събирането на тия страшни по размърз недобори, много от нашите стопани ще бъдат изправени пред несъстоятелност. Аз чуех от преждеговорившите някои възражения, които се направиха по този законопроект. Тъ казаха, че ще се даде премия на недобросъвестните длъжници. Е, несъмнено, ще има и такива, но голем брой данъкоплатци, ако не стотици хиляди, особено в ония области, въ които се произвеждат предимно зърнени храни, ако бъдат насилени да платят веднага данъците си, ще бъдат изправени пред несъстоятелност, безразлично дали са земеделци, търговци или занаятчии.

Ако, г. г. народни представители, надникнете въ много несъстоятелности, въ много мораториуми, били те съдебни или извънсъдебни, вие ще видите, че данъците и лихвите са ония две пера, които са позволили именно тия стопанства и които са погълнали, така да се каже, оборотните капитали на тия стопанства. И как може да бъде другояче? Докато въ следвоенния период, като почнете от 1920 до 1926/1927 г., данъците, които плащаше нашето стопанство, не надвишаваха 15—20% от цѣлия национален доход, следъ този период започна едно силно облагане, което последната година стигна до 35% и го надмина дори. Като прибавите към това и високите лихви, които се плащат, които въ последната година надминават 15% от цѣлия национален доход, вие ще видите, че повече от половината от националния доход отива за тия две непроизводителни пера, от които една твърде незначителна част се връща обратно въ народните кесии.

Освен посочената празнота от преждеговорившите — че не се опрощават вземанията по закона за данъка върху наследствата — аз виждам и друга една празнота: не се премахват високите глоби и лихвите, които се наложиха върху прѣвитъ данъци за годините 1930 до 1933. Дори някои посочи, че при сложна лихва се достига до 36%. Това, г. г. народни представители, съгласете се, че е тежък самаръ върху гърбицата на българския данъкоплатецъ.

Ние смѣтаме, че данъците за изтеклото време трѣбва да бъдат ревизирани и по следните съображения. Първо, за туй, че тъй наречените периодически облагания, особено следъ тежката криза, която преживяваме, са до известна степен не, но твърде несправедливи по отношение на всички почти данъкоплатецъ. Така, данъкътъ занятие за периода 1930—1932 г. се определя по приходите, които всѣко стопанство имаше презъ 1929 г. — една година доста благоприятна, доста добра въ стопанско отношение. Също така данъкътъ сгради се определя по едни оценки, които бѣха високи и за онуй време, когато се определяше. Днес сградите иматъ петорно, шесторно, ако не и десетъ пъти по-ниска цена, по която те са записани въ данъчните книги. Всичките сгради въ България презъ 1928 г. са оценени на огромната цифра 78 милиарда лева, отъ които, г-да, само 14 милиарда и 800 милиона лева, са за столица София, а не 50 милиарда лева, както се говорѣше завчера по законопроекта за задълженията. Провинциалните сгради са оценени на 62 милиарда лева. Като вземете предъ видъ облагането 21½%, вие ще видите каква огромна сума се плаща за данък сгради. Затова азъ смѣтамъ, че при липсата на постановления въ законите за данък-сгради и данък-занятие за обжалване или ревизиране на тези данъци, именно въ настоящия законопроектъ трѣбва да се вмъкне единъ членъ, съ който да се допустятъ ревизиране на тези данъци.

Също така, г. г. народни представители, азъ не разбирамъ какъ така се е вмъкналъ въ проекта чл. 8, който наредба: „Неизплатените до влизането въ сила на настоящия законъ закъснѣли прѣки данъци се събиратъ, начина отъ същата дата, съ 1.25% месечна лихва“. Не само че тези данъци, особено тези за периода 1930/1932 г., са обременени и безъ това съ 20% глоба и 18% годишна лихва, ами за закъснѣнието данъчнително ще се облагатъ още съ 15% годишна лихва. Държавата въ случая се явява много жестокъ лихваръ и ако ще трѣбва на кой да бъде съденъ за лихварство, първо нея трѣбва да съдимъ.

И. Драгойски (д): Кой да я съди?

И. Куртев (нац. л. П): Тукъ въ Народното събрание.

Г. Петров (нац. л. П): Вънъ отъ лихвата 18%, но и още допълнително 15%!

И. Куртев (нац. л. П): Да, допълнително. — Г. г. народни представители! Съгласете се, че неплащането на данъците не става поради липса на добра воля, а става по-

ради невъзможност. Може да има отделни единици, които не желаятъ да си плащатъ данъците, обаче голѣмиятъ брой данъкоплатци, дори 90% отъ тяхъ, не плащатъ поради липса на възможност.

И. Драгойски (д): Понеже очакватъ, че ще бъдат облекчени, затова не бързатъ да плащатъ.

И. Куртев (нац. л. П): Това е само за отделни единици. Така не мислятъ широките маси.

Г. Петров (нац. л. П): Държавата взема на грошъ по паричка на день.

А. Капитановъ (з): Чакъ толкозъ не.

Г. Петров (нац. л. П): Горѣ-долу. Принципатъ е този. Връщаме се къмъ старите времена.

И. Куртев (нац. л. П): Споредъ насъ, г. г. народни представители, най-малко държавата трѣбва да отгачава положението на своите данъкоплатци, толкозъ повече, че сега повикътъ за повече намаляние, за повече облекчение тури натѣсно и самото правителство. Бива ли съ единъ законопроектъ като този, именно съ чл. 8, да се създаватъ нови ресурси на държавата негласно, които ще възлизатъ на 200—300 милиона лева, и това което се дава като облекчение да се взема по другъ начинъ? Азъ разбирамъ, че нуждите на държавата са големи, но тяхното посрѣщане и уравнивяването на бюджета не трѣбва да се постави въ зависимостъ отъ увеличението на данъците, защото всичко най-после трѣбва да има мѣрка. Азъ, г. г. народни представители, съмъ житаръ, азъ съмъ същевременно и яйчаръ, и всѣки день съмъ въ съприкосновение съ българския данъкоплатецъ и виждамъ неговата нищета, неговата бедност. Лѣте българската домакиня носи при менъ по 4—5 яйца и получава по няколко лева, за да купи единъ килограмъ солъ. Есенъ и зимно време българскиятъ селянинъ носи съ коза голѣми количества храни и какво мислите получава отъ менъ? Получава 100—200 л., съ които не може да си покрие най-належащите нужди. Той не се отбива покрай градската чаршия, той заминава дюкани, и тези дюкани следъ няколкогодишно съществуване смѣкватъ келенците, за да не ги вдигнатъ никого. Така народното стопанство отива къмъ пропадане и къмъ пропастъ. Азъ смѣтамъ, че правителството вижда това, вижда го и г. Стефановъ, който иначе е добъръ стопански деятель и много добре води своите лични смѣтки. Когато неговото предприятие не върви, той или продава излишния си имотъ, или намалява своите разходи и по този начинъ го балансира. По същия начинъ той трѣбва да урежда и народното стопанство. Иначе многото негови фискални закони, съ които обложихме дори и въздуха, който дишаме, най-после, г-да, ще пресушатъ и ония малки източници на блага, които оставатъ, и народното стопанство ще се обърне на пустиня. Азъ заявявамъ, че при туй положение законопроектътъ не ще бъде гласуванъ отъ насъ.

Председателствувашъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Инглизовъ.

И. Инглизовъ (мак): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Внесениятъ отъ правителството законопроектъ би трѣбвало да се одобри отъ цѣлото Народно събрание, споредъ менъ, защото той иска да ликвидира съ едни стари вземания на държавата, повечето отъ които са почти несъбираеми. Не е само това, ами тия стари вземания на държавата прѣчатъ и на редовното изплащане на текущите данъци. Защото едва отъ скоро време Министерството на финансите издаде окръжно, че може да се плащатъ текущи данъци, ако и да се дължатъ стари такива. Иначе, преди тази наредба, докато човѣкъ не си изплащаше старите данъци, бирниците не приемаха да се плащатъ новите, и по такъвъ начинъ върху данъкоплатците се трупаха данъци, безъ да може да се плащатъ нито старите, нито новите. Ето защо, споредъ менъ, внесениятъ законопроектъ е необходимъ. Той ще ликвидира, отъ една страна, много стари данъци, които тежатъ върху данъкоплатеца, а отъ друга, ще улесни Финансовото министерство въ събирането на данъците.

Въ този законопроектъ, обаче, се предвижда опрощаване на данъците отъ 1877 г. до 1924/1925 г. включително само до 10.000 л. общо. Когато е редактиранъ този законопроектъ, имали са се предъ видъ данъкоплатци-земеделци, които иматъ по малко земя и имъ се натрупали до

10.000 л. данъци. Има, обаче, данъкоплатци, които имат надъ 10.000 л. задължения за данъци, безъ да иматъ рабoгнa земя.

Дълженъ съмъ да ви обясня, че въ нашитѣ краища, където селата сѣ разпрѣстнати на колиби, следъ 1913/1914 г., когато всѣки е трѣбвало да декларира имотитѣ си, декларирали ги е, както казватъ турцитѣ, топтанѣ, така на презумица, сѣ къщата, сѣ корийката, сѣ пасбището, да кажемъ 400 декара, отъ които едва ли 40 декара сѣ били обработваема земя, а другото е било пуста земя, или закелявѣла гора, или пъкъ нѣкакво пасбище. По такъвъ начинъ всичката земя е била обложена сѣ 8 л. на декаръ основенъ поземеленъ данъкъ и 8 л. върхнини, или 16 л. на декаръ. И ще видите, че за това време, отъ 1913 до 1925 г., тамъ сѣ се наслонили на всѣкиго не по 10.000 л., а по 50.000 л. данъци. Никога той не може да плати тия данъци. Да продадете не само земята му, а и челядта му, нѣма да съберете тия данъци. Впоследствие, когато земята се категоризира на първа, втора, трета категория, хората тогава декларираха като обработваема земя само това, което обработваха и, естествено, данъкътъ се намали. Обаче данъкътъ имъ е много увеличенъ, благодарение на тѣхната неопитностъ и благодарение на обстоятелството, че тамъ поземелниятъ данъкъ бѣше безразборно налаганъ — всичката декларирана земя плащаше еднакъвъ поземеленъ данъкъ.

Освенъ това, тия мѣста сѣ по границата, г-да. Навсѣкъде държавитѣ гледатъ да улесняватъ граничното население. Вѣрвамъ, всѣки, който е отивалъ въ пограничните мѣста, знае положението на това население. Известно ви е, че граничните селяни, покрай обикновенитѣ си задължения къмъ държавата — държавни данъци, пѣтна повинностъ, временна трудова повинностъ и пр. — иматъ и други, извънредни повинности. Така напр., граничарътъ е длъженъ всѣки моментъ, когато го повика граничниятъ офицеръ, да се яви на помощъ; той е длъженъ да пренесе, ако има нужда, материалъ за известенъ постъ; да пренесе храна за добитѣка на граничните войници; да пренесе даже и храната за войницитѣ. До преди нѣколко години това наше население тамъ е било задължено най-малко 8 дни месечно да върши такива, така да ги нарека, мекеджийски работи, обаче работи, които необходимо нужно е било да се извършатъ отъ самото население, понеже войската ни е малка и пограничната стража не може сама да ги извърши.

Ето защо азъ мисля, че данъкоплатцитѣ отъ тия мѣста, които сѣ обложени така много — не неправилно, защото държавниятъ данъченъ началникъ е облагалъ споредъ декларациитѣ — ще трѣбва да се облекчатъ, като се опростятъ данъцитѣ не само на тия данъкоплатци, които дължатъ до 10.000 л., но и на тия, които дължатъ по-голямъ сума.

Отъ друга страна, г. г. народни представители, има друга една категория български граждани, наричани бѣжанци. Г-да! Азъ имахъ нещастieto преди два дена да отида въ Карабоазската низина, поканенъ отъ приятели, да видя какво е положението на тия бѣжанци. Понеже тамъ ми казаха, че рѣдко сѣ се явявали народни представители, азъ бихъ молилъ и други отъ васъ да посетятъ тия мѣста. Азъ видѣхъ тамъ такава мизерия, каквато никѣде не може да види човѣкъ. Вѣрно е, че когато тия бѣжанци сѣ били настанявани тамъ, имало се е предъ видъ, че тая низина, отводнена сѣ дигата покрай Дунава и покрай рѣката Витъ, ще бѣде една много плодородна земя, но не се е взело предъ видъ, че тая низина е понизка отъ нивото на Дунава и че водата отъ Дунава ще се просмуква. И не само това, ами и всички пороища тамъ, при наводнение, заливатъ тая низина. И затова оземелнитѣ тамъ бѣжанци сѣ по 40 декара земя едвамъ могатъ да обработватъ по 20 декара. Азъ взехъ една царевича отъ тия мѣста, за да ви я покажа. Това е царевичата. (Показва единъ мамуль) Тя е още млѣчна. Защо? Защото единъ пътъ, казватъ, садимъ царевичата, залѣе я водата и тя се поврежда, втори пътъ садимъ, пакъ я залѣе водата, трети пътъ садимъ, и така закѣснѣхме сѣ единъ месецъ и сега нѣмаме зрѣла царевича. Презъ две лѣта житото имъ е било убито отъ чалгънъ, и нито търговци го купуватъ, нито мелничари го мелятъ, защото не е жито; като влѣзе въ вършачката всичкото отива въ изветката. Тамъ има такава мизерия: нѣматъ дрехи, въ къщитѣ имъ, направени сѣ срдѣства отъ бѣжанския заемъ, тече вода, нѣматъ никакво гориво. Тамъ видѣхъ за пръвъ пътъ печки, направени отъ сурови тухли, измазани сѣ лайна, въ които печки постоянно турятъ слама и шишарки, за да се отопляватъ, но не могатъ да се отоплятъ.

При всичко това, г. г. народни представители, за голѣмо нещастие, тамъ видѣхъ и много много по-лошо: въ

наша България българи да се влашеятъ. Когато запитавъ, откъде сѣ тия българи, заселени тамъ, казаха ми, че повечето отъ тѣхъ сѣ планинци, заселили се тамъ навремето и нѣкаква пропаганда ги учи да приказватъ само ромѣнски. Нѣщо повече: въ общинския съветъ, когато заседавалъ, се приказвало на ромѣнски. Тамъ нѣмало случай да се празнува български царски празникъ, или български народенъ празникъ, да се едигне българскиятъ трикульоръ въ общината. Това е едно нещастие, г-да. Докато и власи, и сърби, и гърци се мѣчатъ да ни претопятъ насъ, българитѣ, ние допускаме въ наша България наши българи да бѣдатъ повлашавани, благодарение на обстоятелството, ще кажа, че никой не обръща внимание на това население, на тоя край, който трѣбва да бѣде чисто български.

Преди известно време приказвахъ сѣ единъ мой другаръ, и той ми каза, че въ 1912 г. единъ турски офицеръ, като обикалялъ границата, за да види кѣде могатъ турцитѣ да направятъ укрепления, за да се бранятъ отъ България, казалъ на единъ българинъ: „Никаква полза нѣма да има отъ тия укрепления, защото българитѣ сѣ си направили покрай границата духовни крепости, крепости отъ народа; никакви крепости не могатъ да запазятъ нашата граница отъ България, защото цѣлата граница е българска“. А ние допускаме въ наша България да може да се развива една влашка пропаганда и чисти българи да ставатъ власи, да се наричатъ власи.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: По този законопроектъ ли трѣбва да повдигате тоя въпросъ?

И. Ингилизовъ (мак): Азъ бихъ молилъ при тоя законопроектъ да се има предъ видъ, че трѣбва да се опростятъ данъцитѣ на бѣжанцитѣ. Има много случаи, като този сѣ нѣкой си Скарлатовъ, на когото отидохъ въ къщата да видя, че бирникътъ му е задигналъ шевната машина, донесена като зестра отъ жена му, и единствената печка, за 1.000 л. данъкъ. Нѣма отъ кѣде да вземе човѣкъ да си плати данъка. Явилъ се моръ по кокошкитѣ, моръ по свинетѣ, нѣма храна, нѣма гориво, нѣма отъ кѣде да си плаща и данъцитѣ. Искане да плати човѣкъ, но не може.

Ето защо бихъ молилъ, при гласуване на законопроекта на второ четене, да се направи едно облекчение на граничното население, което, казахъ, е обременено сѣ повинности не по негова вина, не и по вина на властта. Нека да се премахне тази граница отъ 10.000 л. за бѣжанцитѣ, като на тѣхъ се опростятъ данъцитѣ включително и за тази финансова година, като същевременно се и подпомогнатъ отъ държавата да преживяватъ, защото има много семейства, които не могатъ да преживяватъ.

Г. г. народни представители! Покрай другото, въ тоя законопроектъ се правятъ облекчения на данъкоплатцитѣ и за дължимъ данъкъ върху общия доходъ. Това е данъкъ, който обгръща всички доходи на данъкоплатеца. Но има, да кажемъ, единъ данъкоплатецъ чиновникъ, уловенъ не по негово желание, а затова, защото държавата не може да поддържа толкова чиновници. На такъвъ, съгласно чл. 10 отъ закона за бюджета, при уволнението се отпуска помощъ въ размѣръ на двумесечна или тримесечна заплата. Тамъ е казано, че тѣзи отпускани еднократни помощи сѣ, така да ги нарека, безобложни, не се удържатъ по тѣхъ никакви данъци, обаче при опредѣляне данъкътъ занятии и данъкътъ върху общия доходъ се включватъ. Това е неправилностъ и азъ мисля, че трѣбва да се коригира сѣ тоя законопроектъ.

Сега по отношение процентнитѣ намаления. Казва се, че недоходи отъ 10.000 л. нагоре се намаляватъ сѣ 50%. Примѣръ. Азъ, да кажемъ, дължа 10.000 л. данъкъ и ми се опрощава. Моятъ съседъ дължи, да кажемъ, 10.005 л.; на него се опрощаватъ само 5.000 л. Мисля, че и тукъ има несправедливостъ. Би трѣбвало, вмѣсто дължимитѣ данъци отъ 10.000 л. до 50.000 л. да се намаляватъ сѣ 50%, да се каже: опрощаватъ се първитѣ 10.000 л. и половината отъ останалитѣ 40.000 л.

Следъ тѣзи нѣколко думи, които казахъ, заявявамъ, че нашата парламентарна група ще гласува законопроекта по принципъ. (Нѣкои отъ мнозинството рѣкоплѣскавъ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситѣ е неразположенъ, пази стаята и заради туй трѣбваше азъ да присѣствамъ при разглеждането на законопроекта.

Ирава е мисълта на ония, които казаха, че тоя законопроект е въ връзка съ законопроекта за облекчаване на длъжниците, който ние гласувахме на първо четене. Българският гражданин има задължения към частни лица, има задължения и към държавата. Първият съ въ областта на частния кредит. Законопроектът, който гласувахме на първо четене, третира частноправните отношения, и по отношение държавата и общините се отнася до толкова, до колкото тѣ съ контрагенти като частни лица. Законопроектът, който разискваме, урежда само въпроса за данъците. Облекчения, които се правят, съ само относно ония данъци, които не могат да се съберат. Такова е и заглавието на законопроекта. Азъ разбирам тревогата на ония, които смѣтатъ, че съ постоянно опрощаване данъците ще навикнемъ българските данъкоплатци да не си плащатъ данъците. Безспорно, това е една опасност. Обаче азъ не схващамъ тъй трагично въпроса, защото смѣтамъ, че въпрѣки голѣмитъ облекчения, които се направиха, българският гражданинъ въобще плаща данъците си. Когато е състоятеленъ, той плаща. Това мнение иматъ и чуждите кредитори за българина — че той е добъръ платецъ въ частните си задължения. Той е честенъ човѣкъ. Целта на законопроекта, който разискваме, не е да отвикнемъ българския гражданинъ да плаща данъците си, а, напротивъ, да го облекчимъ, когато той е въ невъзможност да плаща. Г-да! Всичкиятъ въпросъ е тамъ: да не се допустне сегашниятъ данѣкъ да стане недоборъ, защото всѣки неплатенъ своевременно данѣкъ става недоборъ. Сумитъ на нашите недобори възлизатъ на около 3 милиарда лева. Това нѣщо — азъ съмъ го казвалъ много пѣти — ни нанася вреда, защото въ чужбина смѣтатъ, че ние не употребяваме усилия да събираме данъците си. Та нѣма защо, следователно, да държимъ единъ баластъ отъ данъци, да показваме 3 милиарда лева недобори отъ данъци, когато въ сѣщностъ тѣ се несъбираемъ. Тѣй че съ тѣзи слѣти данъци за периода отъ 1877 г. — 1924/1925 г. трѣбва да се ликвидира. Нѣма защо да фигуриратъ като недобори. А за недоборите следъ тая дата съ направени процентни намалявания.

Тукъ се преглѣтоха много въпроси, напр. въпросътъ за бирниците, въпросътъ за данъците и т. н. Тѣ съ отдѣлни въпроси. Въ всѣки случай, знаете, че имаме единъ законъ за прѣките данъци, съ който се урежда начинътъ на облагането съ прѣки данъци и начинътъ на събирането имъ, който дава добри резултати. Отъ искането на декларации отъ занаятчиите, които иматъ приходъ до 40.000 л., всички съ доволни и искатъ да се увеличи сумата отъ 40.000 л. на 80.000 л.

Целта на законопроекта е да можемъ да подпомогнемъ сѣщо и длъжниците спрямо държавата, данъкоплатците, както направихме това съ длъжниците спрямо частните кредитори. Едно, обаче, ще трѣбва да се забележи — че естеството на задълженията на гражданина спрямо частния кредиторъ и спрямо държавата, не е едно и сѣщо. Когато държавата събира данѣкъ отъ длъжника, тя не е неговъ кредиторъ, защото всичките суми, които постѣпватъ като данѣкъ, отиватъ за удовлетворение нуждите на държавата, която не е нищо друго, освенъ закрилица на общите интереси на народа си. Следователно, при събиране на данъците, държавата не е кредиторъ на данъкоплатеца. Това трѣбва да се разбере, когато се приравняватъ частните кредитори съ държавата. Една демократична държава, на гърба на която лежатъ толкова тежести, особено въ днешните тежки времена, трѣбва да култивира у гражданина най-напредъ чувството да си плаща данъците? Защото, безъ изпълнението на това му задължение съвѣстно и честно, държавата не е въ състояние да подпомогне сръдните и особено низшите слоеве, които се нуждаятъ отъ подпомагане. Ето защо бюджетитъ на демократичните държави постоянно растатъ — защото социал-

ните нужди на народа все повече и повече растатъ и искатъ задоволяване отъ страна на държавата. Азъ мисля, че всѣки отъ насъ ще разбере къде е разликата и че, следователно, държавата не трѣбва да се третира като единъ кредиторъ злосещъ или злосторенъ, който иска непременно да вади душата на своя длъжникъ.

Каквито поправки може да се направятъ, ще се направятъ въ комисията. Но, г-да, законопроектътъ си има принципитъ: несъбираемите недобори иска да ги опрости и сѣщевременно за всичките други да даде облекчение чрезъ разсрочване и процентно намаляние. Но не може да се опрощаватъ данъците, защото, ако ги опростимъ, тогава ще трѣбва държавата да дири други сръдства, а тя нѣма други източници, освенъ данъците, които събира отъ народа си.

Ще моля, г-да, законопроектътъ да се приеме по принципъ, да отиде въ комисията и тамъ да се проучатъ бележитѣ, които се направиха сега при първото четене, за да може законопроектътъ да бѣде поправенъ. (Ржкоплѣсания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народните представители приематъ на първо четене законопроекта за събиране закѣснитѣ данъци и за разпредѣлянето на сѣщитѣ и на текущите данъци, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г-да! Ще моля заседанието да се вдигне за утре съ следния дневенъ редъ:

Първо четене законопроектите:

1. За допълнение на закона за сѣдитѣ-изпълнители.
2. За допълнение закона за сѣдебните марки.

Одобрение предложенията:

3. За приемане на държавна служба унгарския поданикъ Сабо Имре.
4. За приемане на държавна служба германския поданикъ Карлъ Матей.
5. За одобрение III-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 14 октомврий 1933 г., протоколъ № 82, относно разрешаването безакцизна захаръ за подхранване на пчелите.
6. За одобрение I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 15 февруарий 1933 г., протоколъ № 15, и VI-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 6 мартъ 1933 г., протоколъ № 20, относно разрешаването на Б. з. банка да продава съ 50% намаляние отъ продажната цена земеделските орѣдия, машини и други, доставени по силата на специалния законъ.

Второ четене законопроектите:

7. За облекчаване на длъжниците и заздравяване на кредита.
8. За събиране на закѣснитѣ данъци и за разпредѣление на сѣщитѣ и на текущите данъци.
9. За личния съставъ на Министерството на финансите.
10. Докладъ на прошетарната комисия.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народните представители приематъ така предложения отъ г. министъръ-председателя дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 21 м.)

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Секретари: **СТ. СЛАВОВЪ**
Ж. ЖЕЛЯБОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**